

Útmutató a munkáltatók számára a koronavírus járvánnyal kapcsolatban

NKIK

(3100 Salgótarján, Alkotmány út 9/A)

Összeállította: Dr. Bujtor Gyula LLM: e.v. munkajogi szakjogász
tanácsadó 2020.03.22.

E-mail: bujtorgyula@citromail.hu

1. Bevezetés:

A koronavírus járvány továbbterjedésének, illetve a továbbterjedés lassításának érdekében a magyar kormány több rendkívüli intézkedést vezetett be.

A veszélyhelyzet kihirdetése és az azt követően meghozott intézkedések (pl. az országhatár lezárása, elkülönítés, karantén, az iskolák, óvodák, színházak, múzeumok stb. bezárása) valamint a koronavírus terjedése miatt teljesen leálló vagy csökkenő mértékű szolgáltatások (légit közlekedés, vasúti személyközlekedés, turizmus, rendezvényszervezés) olyan döntések elé állította a munkáltatókat, amelyek vagy jelentős költségvonzattal jártak, (állásidőre alapbér fizetése, szabadságra távolléti díj fizetése) míg az ettől eltérő megoldásoknak az Mt. munkajogi akadályát képezte.

Az Munka törvénykönyve (továbbiakban Mt.) egyes szabályainak merevsége nem tette lehetővé a járvány következtében beálló gazdasági visszaesés, egyes munkáltatóknál a teljes leállás következményeinek mind a munkáltató mind a munkavállalók számára elfogadható munkajogi megoldásainak kimunkálását.

Mivel a termeléssel, vagy szolgáltatással leálló munkáltatók többsége különösen a Kkv szektor munkáltatói nem rendelkeznek annyi tartalékkal, hogy a járvány gazdasági következményeinek költségeit elviseljék, feltétlenül állami beavatkozásra és segítségre van szükségük.

Ugyanakkor kevesen ismerték fel, hogy az Mt. eddig is biztosított mozgásteret a feleknek a szabályoktól való eltérésre. Ez azonban a kógens rendelkezések, valamint amiatt, hogy ezen megállapodások során sok esetben kizárólag csak a munkavállaló javára lehetett eltérni a szabályoktól, nem alkalmas a jelenlegi munkajogi kihívások kezelésére.

Fentieket felismerve a Kormány a 47/2020. (III. 18.) rendeletében több helyen módosította az Mt.-t, hogy nagyobb rugalmasságot és lehetőségeket biztosítson a feleknek ahhoz, hogy a törvény szigorú előírásaitól eltérő mindkét fél számára elfogadható megállapodásokat köthessenek, illetve ahhoz, hogy a munkáltató a koronavírus járványra tekintettel egyoldalú döntéseket is meghozhasson elsősorban a munkaszervezés területén. (Pl. távmunka, home office egyoldalú elrendelése, a munkaidő beosztás közlése határidejének csökkentése)

A munka törvénykönyve lehetőséget biztosít a munkáltatók számára olyan egyoldalú intézkedések meghozatalára pl. a munkaszervezés területén, amelynek kihasználásával időt tudnak nyerni és a termelésből, munkából kiesett munkavállalóknak a megélhetést biztosítani tudják.

Azzal, hogy a Kormány lehetővé tette, hogy a felek olyan (pl. határozott időre szóló) megállapodásokat is megkötözhessenek, amely a munkavállalóra nézve jelenleg hátrányos, de összességében előnyös mert pl. garantálja, hogy a munkaviszonya nem szűnik meg és a járvány elmúltával a korábbi munkáltatónál és munkakörben folytathatja a munkát, olyan áthidaló megoldást nyújt, amelyet az Mt. szigorú szabályai nem engednének.

Azonban ahhoz, hogy a munkáltatók pl. fizetett szabadságot, vagy fizetett szabadnapokat biztosítsanak a munkavállalók számára (Pl. a gyermekeik digitális oktatásra történő átállása miatti otthoni felügyeletének megoldására) vagy a munkaidőkeret lehetőségeit kihasználva a pihenőnapokat összevonják és a kiesett munkaidőt a munkaidőkeret végéig később dolgoztassák le a munkavállalókkal, legalább a költségek egy részének állami átvállalása lenne szükséges.

Utóbbira már több példa is van Európában és a szomszédos országokban. (pl. Románia a szabadság 75%-át kifizeti a munkáltató helyett és a 12 év alatti gyermeket nevelők a kihirdetett szükségállapot végéig fizetett szabadságra jogosultak, Csehországban az állam kifizeti az olyan dolgozók bérének nyolcvan százalékát, akiknek a munkahelye ideiglenesen bezár a koronavírus miatt hozott rendeletek következtében.)

Jelen útmutató azzal kíván segíteni a munkáltatóknak, hogy a munkajogi szabályok értelmezésével és gyakorlati megoldások lehetőségeinek bemutatásával a jogszabályok betartása mellett, a munkáltatók csökkenteni tudják költségeiket és a munkát úgy tudják megszervezni, hogy ne legyen szükség nagymértékű létszámleépítésre vagy végső esetben a cég bezárására, felszámolására.

2. Mit tehet a munkáltató

Amennyiben a munkáltató veszélyeztetve érzi működését vagy munkavállalóit, maga is tehet észszerű lépéseket a munkahelyen történő fertőződés elkerülése érdekében. Érdemes megfontolni a gyakoribb takarítást, fertőtlenítést, a munkavállalók számára fertőtlenítő szappanok, kézi fertőtlenítők biztosítását. A fertőzés megjelenésekor el kell kerülni a nagyobb céges rendezvényeket, csapatépítőket. A céges belső oktatások esetében célszerű átállni az e-learning oktatásra. Pl. így lehet a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi oktatásokat megtartani, illetve a koronavírussal kapcsolatos munkáltatói tájékoztatókat eljuttatni a munkavállalókhoz.

Piktogramok kihelyezésével lehet felhívni a munkavállalókat arra, hogy kézfogás helyett szóban üdvözljék egymást, a mosdókban és konyhákban, étkezőkben a helyes higiéniai gyakorlatra, a kézmosás helyes végrehajtására lehet felhívni a figyelmet.

A munkáltatói étkezdékben kiscsoportokra bontani és időbeosztással szabályozni az étkezést. Kivételesen azt is engedélyezhetik, hogy az étel megmelegítését követően azt az irodában fogyasszák el.

Érdemes a munkavédelmi szabályzatot, illetve a munkavédelmi kockázatértékeléseket (azon belül a biológiai kockázatértékeléseket) kiegészíteni a koronavírus járvánnyal kapcsolatos munkáltatói intézkedésekkel. Szükség esetén felülvizsgálni a munkakörökhöz szükséges egyéni védőeszköz kiadás rendjét a megfelelő egyéni védőeszköz típust és amennyiben lehetőség van úgy azt megfelelő számban beszerezni. (szájmaszk, védőszemüveg, kesztyű stb.)

A munkáltató a munkaidőbeosztást átszervezheti oly módon, hogy lépcsőzetes munkakezdést rendel el a tömegközlekedési eszközök és a munkáltatói öltözők, zuhanyzók túlszűfoltása elkerülése érdekében.

Amennyiben a munkavállalók munkaköre lehetővé teszi, a munkáltató megállapodhat a munkavállalókkal az átmeneti otthoni munkavégzésről, sőt az újonnan bevezett szabályok szerint egyoldalúan is elrendelheti ezt a számukra.

Szükséges lehet továbbá azt a helytelen és káros, de sajnos élő gyakorlatot megszüntetni, hogy a munkavállalók betegen is munkát végeznek. A munkavállalónak egyébként is munkára képes állapotban kell megjelennie a munkahelyén [Mt. 52. § (1) bekezdés], a betegség miatt pedig a munkavállaló a legtöbb esetben, de koronavírus gyanújának felmerülésekor minden bizonnyal ennek nem tud eleget tenni, így a munkáltató jogszerűen küldi őt haza, illetőleg orvoshoz. Ennek szigorúan vételéről célszerű már előre tájékoztatni a munkavállalókat, így elkerülhető, hogy a fertőző beteg megjelenjen a munkahelyen.

3. Foglalkoztatási kötelezettség, állásidő

A munkáltató a munkaszerződés megkötésekor azt vállalja, hogy a munkavállalónak teljes vagy részmunkaidő tartamára munkát biztosít. Ez a kötelezettség a munkáltató egyik legfőbb kötelezettsége [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 51. § (1) bekezdés], így amennyiben a beosztás szerinti munkaidőben ennek nem tesz eleget, az állásidőnek minősül, és fő szabály szerint erre az időtartamra a foglalkoztatás, munkavégzés hiányában is köteles a munkavállalónak az alapbérét megfizetni [Mt. 146. § (1) bekezdés].

Az állásidőre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni abban az esetben, amennyiben azért nem lehetséges a munkavégzés, mert a termeléshez szükséges alapanyagok egy koronavírus járvánnyal érintett területről, az ottani leállás miatt nem érkeznek meg.

Az állásidőre a munkavállalónak az alapbére 100 %-a jár, sőt a munkaidő beosztás szerinti pótlékok is. Kollektív szerződésben a felek ettől eddig is eltérhettek, akár a munkavállaló hátrányára is, ha összességében az egyéb megállapodásokat figyelembe véve a munkavállaló számára az előnyös volt.

A felek az Mt. szabályai szerint korábban is megállapodhattak abban, hogy a munkavállaló fizetetlen szabadságot vesz igénybe. Azonban sem a munkáltató nem küldhette el kötelezően fizetetlen szabadságra a dolgozóját, sem a munkavállaló nem vehette ezt igénybe kötelező jeleggel csak az Mt. által felsorolt konkrét esetekben.

A mostani kormány általi felhatalmazás az Mt-től történő eltérő megállapodások megkötésére azt is jelentheti, hogy a felek a törvényben előírt állásidőre kifizetendő bérnél kisebb bérben egyeznek meg. Pl. az alapbér 50%-a.

Eddig a Munka Törvénykönyvétől való eltérés vagy kifejezetten a törvény adott fejezetének végén található szakaszban volt tiltva vagy lehetővé téve, illetve általános szabályként erre a munkavállaló érdekében, számára kedvező irányban volt lehetőség.

Ez a mostani rendelkezés azt jelenti, hogy a felek – kétoldalú megállapodás alapján ugyan, de – akár a munkavállaló hátrányára is eltérhetnek a Munka Törvénykönyvétől. Így pl. lehetőség adódik arra, hogy a munkahelyek megtartása érdekében a munkabért a minimálbér alá csökkentsék. További érdekesség, hogy erre a bekezdésre a jogszabály szerkesztéséből adódóan a veszélyhelyzet megszűnéséhez kötött időbeli korlátozás sem alkalmazandó.

A fent vázolt intézkedések azonban nem az utolsó intézkedések, a velük kapcsolatos további részletszabályokat a kormány rendeletekben határozza meg, ezért már most minden esetben figyelembe kell venni a munkajog általános elveit, a feleknek kölcsönösen együttműködve kell eljárni.

4. Elháríthatatlan külső ok, amikor nem jár alpbér

Ez alól kivétel az, amikor a foglalkoztatási kötelezettségnek a munkáltató valamilyen elháríthatatlan külső ok miatt nem tud eleget tenni [Mt. 146. § (1) bekezdés].

Ilyen pl. az amikor a munkáltató az építőiparban foglalkoztatott munkavállalóinak azért nem tud munkát adni, mert pl. zuhog az eső, fúj a szél és a munkavédelmi szabályok tiltják, hogy a munkavállalók pl. magasban, állványon dolgozzanak.

Előfordulhat, hogy a munkáltató azért nem tud munkát adni a munkavállalónak, mert nincs annyi munka, mint korábban. A járvány miatt csökkenhet a rendelések száma, visszaeshet a forgalom, van, hogy le kell állítani a termelést, csökken a nyitvatartási idő pl. a 15.00 órás üzlet bezárások miatt stb.

Ilyenkor az ún. „**állásidő**” szabályai lépnek életbe. **Állásidő során a dolgozót alpbér illeti meg.** Az állásidő teljesített munkavégzésnek számít, ezért a rendes, illetve rendkívüli munkaidőbe is be kell számítani.

Ha az állásidőnek minősülő munkaidő időtartamra pótlék is jár (például vasárnapi pótlékre jogosító munkaidőben került sor a kiesésre), a munkavállalót az állásidőre járó alpbéren felül az egyébként járó **pótlék is megilleti.**

Mindez addig van így, amíg nem valamilyen **elháríthatatlan külső ok** miatt nem tudja a munkáltató foglalkoztatni a dolgozóját. Elháríthatatlan külső ok esetén ugyanis már nem kell bért fizetni. **A törvény nem határozza meg, hogy mit jelent az „elháríthatatlan külső ok”,** de a gyakorlat az, hogy olyan ok elháríthatatlan, amelyet a jelenlegi technikai lehetőségek mellett és a rendelkezésre álló idő alatt nem lehet megakadályozni.

Ha tehát a munkáltató előre látja, hogy nem fogja tudni foglalkoztatni a dolgozóját (pl. van egy előre bejelentett áramszünet), akkor az nem tekinthető elháríthatatlan oknak, tehát az állásidő szabályait kell alkalmazni és jár az alpbér. A jelenlegi koronavírusos helyzetben viszont egyelőre még kérdéses, hogy mi minősül elháríthatatlan oknak.

Önmagában a koronavírus-helyzet nem biztos, hogy mindig elháríthatatlan külső okot teremt.

Ha pl. valahonnan alapanyagok érkezését várja a cég, de ez a koronavírus-helyzet miatt nem érkezett meg, akkor egyedileg kell megvizsgálni, hogy a munkáltató fel tudott-e készülni, hogy

nem lesz alapanyag. A jelenleg uralkodó szakmai vélemény az, hogy ez nem minősül elháríthatatlan külső oknak, tehát fizetni kell az alapbért. Azt is meg fogják nézni, hogy a munkáltató beoszthatta volna-e a munkatársakat más munkakörbe, beszerezhetette volna-e máshonnan az alapanyagokat stb. Ha igen, akkor úgy fogják megítélni, hogy elháríthatta volna a leállást, és fizetnie kell az alapbért.

Ha pl. a megrendelt termékeket nem tudja elszállítani a cég határozat miatt, akkor meg kell vizsgálni, hogy adott termékre más megrendelőt kereshet-e a társaság, előre legyárthatja-e a termékeket és tárolhatja-e őket, a munkaidőkeretben dolgozók részére előre kiadhat-e pihenőidőt vagy a szabadságot, vagy tudja-e más munkakörben alkalmazni a munkavállalót.

A kormányzati bejelentések következményei viszont feltehetően kimerítik az elháríthatatlan külső ok kategóriáját. Ezek a rendelkezések ugyanis egyelőre napról napra változnak, és általában nem lehet előre felkészülni arra, mi fog következni. Ilyen esetben tehát díjazás nem jár a munkavállalónak.

Ha a munkavégzés azért nem lehetséges, mert az egészségügyi hatóságok járványügyi zárlatot, karantént rendelnek el, és ennek következtében nem tudnak a munkavállalók a munkavégzés helyén megjelenni, úgy ez az eset már a munkáltató által elháríthatatlan külső oknak minősül, erre az időtartamra munkabér sem jár a dolgozóknak.

Előfordulhat, hogy nem a munkahely, hanem a munkavállalók tartózkodási helye kerül lezárásra, és ez, vagy akár ennek hiányában is, a vírus terjedése miatt történő nagy számú megbetegedés okán olyan sok munkavállaló hiányzik, amely a munkáltató működését ellehetetleníti.

Ha emiatt a munkahelyre beérkező és munkára kész és képes állományok sem tud munkát adni, akkor őket hazaküldheti és a tőle független külső, elháríthatatlan okra hivatkozva nem kell az állásidőre bért fizetnie.

Itt azonban figyelembe kell venni, hogy a szükséges munkavállalók valóban a vírus terjedése, mint a munkáltatótól független körülmény miatt hiányoznak-e nagy számban.

Ha pl. a hiányzás oka az, hogy a munkavállaló önkényesen otthon maradt és a gyermekeire vigyáz az iskolák bezárása miatt, akkor a munkáltató nem köteles az igazolatlan távollét idejére munkabért fizetni.

Amennyiben például a munkáltató egyébként is folyamatos munkaerőhiánnyal küszködik, nem néhány ember megfertőződése és munkából való kiesése lehetetleníti el a munkáltatói működést, hanem a munkaerőhiány, amelyre viszont a munkáltatónak ráhatása van, például magasabb bér felkínálásával, tehát ekkor a keletkező állásidőben a munkáltató köteles megfizetni az alapbért az egyébként munkavégzésre rendelkezésre álló munkavállalók részére.

5. Ha a munkavállaló fertőződik meg

Másik oldalról előfordulhat, hogy a munkáltató a vírus terjedése ellenére is eleget tud tenni foglalkoztatási kötelezettségének, ám a munkavállaló fertőződik meg.

Ekkor a munkavállaló az általános szabályok szerint minősül keresőképtelennek és jogosult táppénzre [a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 43. § (1) bekezdés, 44. § a) pont].

Mivel a koronavírusos fertőzöttek kórházban kerülnek elkülönítésre [Eljárásrend a 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban, 7.2.], a kórházi tartózkodás során a táppénzalap ötven százalékát kapja meg a munkavállaló, azzal, hogy a táppénz napi összege legfeljebb a minimálbér kétszeresének harmincad része lehet [Ebtv. 48. § (7) bekezdés c) pont].

Amikor a munkavállaló az otthonában tölti a keresőképtelenség idejét, akkor 60%, a kórházi kezelés során 50% táppénz jár neki. Az ok többek között az, hogy a kórházban kap enni, van fűtés és világítás, cserélik a lepedőjét stb, míg ez otthon a beteg költsége.

Az is előállhat, hogy a munkavállaló maga nem beteg, azonban környezetében előfordult fertőződés, így elkülönítését, járványügyi megfigyelését rendelik el vagy járványügyi zárlat alá kerül [a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 28. § (1) bekezdés, 29. §].

Elkülönítés, járványügyi zárlat esetén a munkáltatónak előbb azt kell megvizsgálnia, tudja-e a munkavállalót átmenetileg más, olyan munkahelyen foglalkoztatni, amely a munkavállaló számára így is elérhető [Ebtv. 44. § g) pont]. Erre az otthoni tartózkodásra való kötelezés esetében egyedül az otthonról való munkavégzés járható út.

Ha azonban a munkáltató nem tudja a munkavállalót ilyen módon foglalkoztatni, a munkavállaló táppénzre jogosult, mégpedig a biztosítási időszak hosszától függően a táppénzalap ötven-hatvan százalékos, de naponta legfeljebb a minimálbér kétszerese harmincad részének mértékéig [Ebtv. 44. § g) pont, 48. § (7) bekezdés a)-b) pont].

(44.§ g) akit közegészségügyi okból foglalkozásától eltiltanak és más beosztást nem kap, vagy akit közegészségügyi okból hatóságilag elkülönítenek, továbbá aki járványügyi, illetőleg állategészségügyi zárlat miatt munkahelyén megjelenni nem tud és más munkahelyen (munkakörben) átmenetileg sem foglalkoztatható;)

(48.§ 7) bek

a) a táppénz alapjának 60%-a, ha a biztosított a 48/A. § (1) bekezdése szerinti folyamatos biztosítási időszak alatt rendelkezik legalább 730 - a Tbj. 5. §-a szerinti - biztosításban töltött nappal;

b) a táppénz alapjának 50%-a, ha a biztosított az a) pontban meghatározottnál kevesebb - a Tbj. 5. §-a szerinti - biztosításban töltött nappal rendelkezik;

c) a táppénz alapjának 50%-a a fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátás tartama alatt, illetve a 44. § d) pontjában meghatározott esetben,

azzal, hogy táppénz egy napra járó összege nem haladhatja meg a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér kétszeresének harmincad részét.)

6. Az Mt. módosítása adta lehetőségek

47/2020. (III. 18.) Korm. rendeletet a veszélyhelyzet megszűnését követő harminc napig azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

- a munkáltató a közölt munkaidő-beosztást a közlési szabályoktól eltérően is módosíthatja,
- a munkáltató a munkavállaló számára az otthoni munkavégzést és a távmunkavégzést egyoldalúan elrendelheti,
- a munkáltató a munkavállaló egészségi állapotának ellenőrzése érdekében a szükséges és indokolt intézkedéseket megteheti.

a) A munkaidő beosztás közlése

Az első szabályt úgy kell értelmezni, hogy a munkáltató nem köteles a munkaidő beosztást legalább 168 órával korábban és legalább egy hétre előre közölni, - amit a beosztás szerinti napi munkaidő kezdetét megelőzően legalább kilencvenhat órával korábban módosíthatott feltéve, ha gazdálkodásában vagy működésében előre nem látható körülmény merült fel - hanem a munkavállaló munkanapjának utolsó órájában is közölheti. Amennyiben a munkavállaló már elhagyta a munkahelyét úgy a munkáltató másnapra már nem oszthatja be a munkavállalót sem rendkívüli sem rendes munkaidőben történő munkavégzésre. Ahhoz, hogy ezt megtehesse, készenlétet kell elrendelnie. A közlés időpontját álláspontom szerint nem lehet pl. néhány órával a munkakezdés előtt közölni, hiszen nincs arra garancia, hogy a munkavállaló munkára képes és kész állapotban van.

A munkaidőbeosztás közlése határidejének így módon történő lecsökkentése ugyan növeli a munkáltatók mozgásterét, de a családok nem tudják összehangolni a tevékenységüket, mert mind a feleségnek, mind a férjnek naponta változhat a munkaidő beosztása. A gyermekek ellátása, az otthoni felügyelet, vagy éppen a gyermekmegőrző helyről (iskola) történő hazavitele nem lesz összehangolható a család által, ha munkáltatóik nem ismerve egymás döntéseit pl. egyszerre osztják be a családtagokat munkavégzésre. Ez a probléma különösen a megszokás nélküli, illetve többműszakban dolgozó családtagok esetén igényelné az összehangolást. Az un. méltányos mérlegelésre hivatkozva a munkavállaló meg is tagadhatja a munkavégzést, ha a gyermekének ellátása, felügyelete forog veszélyben. Ha a szülő ugyanis nem gondoskodik kiskorú gyermekéről, akár kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény miatt is felelősségre vonható. Az iskola bezárások miatt jelenleg sem szabad pl. egy hétéves gyermeket egyedül otthon hagyni, vagy nagyobb, de még a 18 életévét el nem érő testvérére bízni a felügyeletet.

b) Távmunkavégzés elrendelése

A munkáltató kötelezheti arra a munkavállalókat, hogy meghatározott ideig munkájukat otthon végezzék. Az otthoni munkavégzés ugyanolyan munkavégzésnek minősül, mint a normál munkavégzés, ennek megfelelően ezen időtartam alatt a munkaidőre, a munkabér megfizetésére, továbbá egyéb munkaviszonyra vonatkozó szabályok betartására is köteles a munkáltató.

A munkáltató az új felhatalmazás szerint az otthoni munkavégzést és a távmunkavégzést egyoldalúan elrendelheti, de ezt csak akkor teheti meg, ha meggyőződött az otthon kialakított munkahely munkavédelmi, tűzvédelmi, balesetvédelmi, adatvédelmi megfelelőségéről és pl. a munkahely munkavédelmi üzembe helyezése megtörténik. Nyilvánvaló, ha a munkavállaló otthon nem rendelkezik pl. asztali számítógéppel, lap toppal, illetve internet elérhetőséggel, vagy megfelelő szoftverekkel, akkor hiába rendeli el a munkáltató az otthoni munkavégzést hiszen ennek feltételei nincsenek meg. Ha a munkavállaló saját eszközről szeretné elérni a céges erőforrásokat, azt a munkáltató vagy nem engedélyezi, vagy pontosan leszabályozza ezek használatát, pl.: csak aktív, friss adatbázissal bíró végpontvédelem legyen telepítve az adott gépre, nyílt Wi-Fi hálózatról nem engedélyezett eléréssel.

Amennyiben a munkavállaló számára **a VPN kapcsolaton keresztül** működő belső számítógép elérése nem biztosítható (pl.: távoli asztali kapcsolaton keresztül - RDP), tehát saját otthoni eszközéről szükséges munkát végeznie, a megfelelő szoftverek biztosítása elengedhetetlen. A legtöbb otthoni eszköz az alap irodai szoftverekkel általában rendelkezik, azonban speciális programok nem feltétlenül találhatók meg a munkavállaló privát gépén.

Ezen felül **megfelelő internetkapcsolat szükséges**, ami sok helyen adott, bizonyos esetekben azonban - főleg vidéki munkavállalók esetén -, problémát okozhat.

Elvárás a megfelelő biztonsági szintű VPN kapcsolat (legalább SSL alapú), ami erős tanúsítvánnyal van kombinálva. Lehetőség szerint minden felhasználónak saját tanúsítvány, ha ez nem megoldható, akkor ideiglenes megoldásként egy közös certificate.

Javasolt csak olyan formában engedélyezni az erőforrásokhoz való hozzáférést, hogy a benti (céges) eszközükhöz férjenek hozzá a felhasználók, így a házi rendeket már nem kell külön szabályozni, módosítani, hiszen a vállalati gépre az érvényesül. Ezek pl.: jogosultságok, fájl- és mappahozzáférések.

Megfelelő feladatkiosztó (nyilvántartó és szervező) program, applikáció vagy weboldal használata szükséges, hogy a személyes megbeszélések, valamint a korlátozott kapcsolattartás esetén se dolgozzanak a munkavállalók feleslegesen, illetve ne maradjon olyan feladat, amelyhez nem rendeltek felelőst.

Tiltani, de legalábbis erősen korlátozni célszerű **a nyilvános/nem biztonságos wifi hálózatokról** történő munkavégzést, illetve a nem biztonságos csatornákon keresztül történő adatátvitelt. A céges üzleti titkokat is tartalmazható dokumentumok digitális továbbítása is a munkáltató adatvédelmi vagy informatikai szabályzatában meghatározott biztonságos módon kell, hogy történjen.

A vállalati biztonsági mentésre vonatkozó gyakorlat felülvizsgálata és szükséges átalakításai napirendre kerülhet.

Meg kell adni az IT csapat/felelős közvetlen elérhetőségét, hogy az otthoni munkavégzés során megnövekedett számú technikai problémához megoldáshoz legyen elérhető segítség a távmunkában dolgozó munkavállalónak.

A számítógépen, amennyiben azt nem a munkáltató biztosítja, el kell különíteni a magán és a munkahelyi mappákat, pl. a c meghajtót célszerű megosztani. A belépéshez a megfelelő

kódokat meg kell adni. Az otthoni munkavégzés adatvédelmi szempontból nagyobb kockázatokkal jár, mint a munkahelyi munkavégzés.

A munkahelynek elszeparáltnak, zárhatónak kell lennie, hogy pl. a munkavállaló családtagjai, gyermeke ne férhessen hozzá a számítógéphez és pl. tévedésből vagy játékból ne törölhessen le adatokat a központi szerveren, vagy a számítógépen lévő mappákból.

Azok a cégek vannak helyzeti előnyben, ahol eddig is volt távmunka vagy legalább részleges home office, mert ott nyilván alkalmas erre a rendszer, és megvan az infrastruktúra is a megvalósításra. Ahol azonban nincs, ott a Financial Times cikke szerint megindult **a laptopok felvásárlása**, például az Egyesült Királyságban, de Olaszországban is húszszorosára nőtt a kereslet az országos karantén elrendelése óta.

További szabályozást és megállapodást igényel a munkaidő meghatározása. Lehet kötött, részben kötött vagy kötetlen a munkavállaló munkaideje. A munkáltató használhat bizonyos elektronikus megfigyelő szoftvereket, amelyek megfigyelik a munkavállaló otthoni munkavégzését. Nem lehet azonban kamerát felszerelni a lakásban abból a célból, hogy a munkáltató mindig láthassa az otthon dolgozó munkavállalót. Ugyanakkor ha pl. skype-on lépnek kapcsolatba, akkor a képernyőn láthatják egymást.

A Skype-pal értekezleteket tarthat, kommunikálhat a távmunkát végző munkavállalójával, oktatásokat tarthat stb. **A Skype ingyenesen használható** üzenetek küldésére, valamint hang- és videohívások bonyolítására akár 50 személlyel.

Kis költséggráfordítással még többre lehet képes, többféle módon és még több személy bevonásával – például **telefonszámokat hívhat**, vagy **SMS-eket** küldhet. Igényei szerint választhat a hívásalapú fizetés, illetve egy előfizetés megvásárlása közül.

Célszerű kódolt pendrive-ot biztosítani a munkavállalónak, vagy egyszerűen letiltani a másolás lehetőségét és a munkavégzést csak a hálózati szerverre lehetővé tenni. Ahhoz, hogy a munkáltató mindezeket az intézkedéseket végre tudja hajtani, az otthoni munkahelyen mindenképpen meg kell jelennie. A jelenlegi járványveszély idején azonban ez is kockázatokat rejt magában.

Amelyik munkáltató rendelkezik távmunka szabályzattal ott egyszerűbb a távmunka egyoldalú elrendelése, ahol azonban nincsenek szabályok lefektetve, ott az egyoldalú utasításnak részletes útmutatást és követelményrendszert kell tartalmaznia a távmunka szabályaira.

c) Az egészségi állapot ellenőrzése

A harmadik intézkedés arra hatalmazza fel a munkáltatókat, hogy a munkavállaló egészségi állapotának ellenőrzése érdekében a szükséges és indokolt intézkedéseket tegye.

A munkáltatónak eddig is kötelezettsége volt a munkavállaló munkára kész és képes állapotáról munkakezdés előtt meggyőződni. Ez jelenthette pl. az alkoholszondáztatást. Az alkoholszondáztatást sok munkáltató szabálytalanul rábízta a vagyonőrzéssel megbízott alvállalkozó biztonsági őrére. A 2005. évi CXXXIII. tv. a 26.§ 1) bekezdés szerinti jogosítványokkal élhet. Ezek között a szondáztatás nem szerepel.

(26. § (1) A vagyonőr a megbízó közterületnek nem minősülő létesítményének őrzése során jogosult:*

a) a területre belépő vagy az ott tartózkodó személyt kiléte igazolására, a belépés, illetőleg a tartózkodás céljának közlésére, jogosultságának igazolására felhívni, ennek megtagadása vagy a közölt adatok nyilvánvaló valótlansága esetén - a megbízó eltérő rendelkezésének hiányában - az érintett belépését, ott-tartózkodását megtiltani, és távozásra felszólítani;

b) a területre belépő vagy onnan kilépő személyt csomag, illetve menet-, szállítási okmány bemutatására felhívni;

c) a területen tartózkodó vagy onnan kilépő személyt - a 28. § rendelkezései szerint - csomagja tartalmának, járművének, valamint a szállítmánynak bemutatására felhívni;

d) a jogsértő személyt magatartása abbahagyására felhívni;

e)* elektronikai vagyonvédelmi rendszert alkalmazni;

f) a területre belépők ellenőrzésére fegyver-, illetve robbanóanyag-kutató műszert alkalmazni és a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök bevitelét megtiltani.)

A munkáltató a saját meghatalmazott munkavállalóján keresztül (célszerű a munkavédelmi szabályzatban ezt meghatározni) bármikor, szondáztathat (gépjárművezetőket akár minden munkakezdetkor) másokat szűrőpróbaszerűen is. Célszerű, ha ezt a biztonsági őr mint tanú jelenlétében teszi. Nem irányulhat a szondáztatás az alkoholos állapot indokolatlan gyakori ellenőrzésére, zaklatásra, a személyiségi jogok megsértésére.

Több munkáltató a beléptetés során a munkavállalók (ügyfelek, belépni kívánó személyek) hőmérsékletét kötelezően elrendelt módon méri. A NAIH 2020/2586 számú tájékoztatása nem tartja arányosnak a munkáltatói intézkedéssel elrendelt, minden munkavállalóra általánosan kiterjedő, bármilyen diagnosztikai eszközt (így különösen, de nem kizárólagosan lázmérőt) alkalmazó szűrővizsgálatok előírását, testhőmérséklet mérésre kötelezően kiterjedő vizsgálat bevezetését, tekintettel arra, hogy a koronavírus tüneteivel kapcsolatos információk összegyűjtése, értékelése, valamint azokból következtetések levonása az egészségügyi szakemberek illetve hatóságok feladata.

A hőmérsékletmérés feladatát szintén nem lehet az alvállalkozó vagyonőrre testálni. A megoldást a rendelet végrehajtására kiadott szabályok rendezhetnék, amelyek a munkáltatót felhatalmaznák a hőmérsékletmérések végrehajtására. A jelenlegi szabály ugyanis szükséges és indokolt intézkedésekről szól, amelyek tartalma nincs kifejtve, illetve a fent említett NAIH álláspont szerint nem áll fenn.

(47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet

6. § (1) A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet által elrendelt veszélyhelyzet időtartama alatt előírt tilalmak, korlátozások betartása érdekében a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) a (2)–(4) bekezdés szerinti eltérő szabályokkal kerül alkalmazásra.

(2) Az Mt.-t a veszélyhelyzet megszűnését követő harminc napig azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

a) a munkáltató a közölt munkaidő-beosztást az Mt. 97. § (5) bekezdése szerinti közlési szabályoktól eltérően is módosíthatja,

b) a munkáltató a munkavállaló számára az otthoni munkavégzést és a távmunkavégzést egyoldalúan elrendelheti,

c) a munkáltató a munkavállaló egészségi állapotának ellenőrzése érdekében a szükséges és indokolt intézkedéseket megteheti.

(3) A (2) bekezdésben foglalt szabályoktól eltérő kollektív szerződéses rendelkezéseket e rendelet hatályának tartama alatt alkalmazni nem lehet.

(4) A munkavállaló és a munkáltató az Mt. rendelkezéseitől külön megállapodásban eltérhetnek.)

A kihirdetett rendelet szerint a részletszabályokat újabb kormányrendeletek határozzák majd meg, ezeket még nem adták ki.

7. A munkavégzés megtagadása

Mt. 54. § (1) *A munkavállaló köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása más személy egészségét vagy a környezetet közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.*

(2) A munkavállaló megtagadhatja az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása munkaviszonyra vonatkozó szabályba ütközik, vagy a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.

(3) A munkavállaló az utasítás megtagadása esetén is köteles rendelkezésre állni.

(4) A munkavállaló a munkáltató utasításától akkor térhet el, ha ezt a munkáltató károsodástól való megóvása feltétlenül megköveteli és a munkáltató értesítésére nincs mód. Az utasítástól való eltérésről a munkáltatót haladéktalanul tájékoztatni kell.

Csupán félelemből a munkavállaló nem tagadhatja meg a munkavégzést. A munkavégzés jogosulatlan megtagadása a munkaviszony felmondásához vezethet.

Fokozott veszélyhelyzet esetében azonban – tehát például akkor, ha a munkavégzés helyén a fertőzés kockázata kiemelten magas – az egészséges és biztonságos munkavégzés feltétele nem biztosítható, ezért ilyen esetben a munkavállaló jogszerűen tagadhatja meg a munkavégzést.

Nincsenek biztosítva az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételei ott, ahol a szükséges egyéni védőeszközöket nem biztosítja a munkáltató. A gyógyszertárakban pl. jelenleg is bármikor megtagadhatnák a munkavégzést a dolgozók a szájmaszk hiánya miatt.

Álláspontom szerint nem elfogadható az a tiszti főorvosi kijelentés, hogy az FFP2-és FFP3 álarcok biztosítására csak akkor van szükség, ha bizonyítottan pozitív teszttel rendelkező személy ápolására kerül sor. Az FFP 1 vagy más, attól kevésbé védő szájmaszkok csak arra jók, hogy a viselője ne köhögjön a levegőbe. A koronavírussal fertőzött személy cseppfertőzése ellen ezek nem nyújtanak megfelelő védelmet.

Ha a munkavállaló megtagadja a munkavégzést, akkor is munkára képes állapotban kell rendelkezésre állnia, várnia kell a munkáltató további utasításait, és munkabére is jogosult lesz.

Amennyiben a munkáltató a munkavállalót azt követően kötelezi munkavégzésre, hogy a fokozott fertőzésveszély fennáll a munkahelyen, úgy azzal is számolnia kell, hogy a megbetegedés munkabalesetnek minősülhet.

Jelenleg nagyon sok munkavállaló nem él a törvény által biztosított lehetőséggel, a munka megtagadásával, mert munkája kiesése még nagyobb gondokat okozna a vírusjárvány idején. Ezért a kormánynak sürgősen biztosítania kellene ezeket a védőeszközöket, mert sok esetben nem a munkáltatón múlik, hogy ilyen védőeszközök nem állnak rendelkezésre elegendő számban, hiszen a munkavédelmi üzletekből, de sokszor még külföldről sem lehet beszerezni ezeket.

A magyar adatvédelmi hatóság, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság („NAIH”) is reagált a COVID-19-re. Előrebocsátjuk, hogy a NAIH a koronavírus járvánnyal kapcsolatos adatkezelésekről szóló tájékoztatója („Tájékoztató”) 2020. március 10-i keltezésű, és az események gyors és súlyosbodó előrehaladása magával hozhatja azt, hogy a Tájékoztató egyes megállapításait akár maga a NAIH felülírja.

Zavart okoz a 65 éven felülieknek szóló felhívás arra vonatkozóan, hogy maradjanak otthon, mivel sokuk még nyugdíjasként dolgozik. Többen közülük a jelenlegi szabályok szerint jogellenesen megtagadták a munkavégzést, hivatkozva a kormány tájékoztatójára, mely szerint a veszélyeztetettebb korosztályhoz tartoznak. Nyilván lehetőségük van a munkaviszony megszüntetésére, ha veszélyben érzik magukat és a munkáltató is indokolás nélkül mondhat fel a nyugdíjasnak minősülő munkavállalónak. Ezt kell mérlegelnie a feleknek a foglalkoztatás során.

8. A szabadság kiadása

A munkáltató és a munkavállaló a kieső időtartamra az éves szabadságot akkor tudja kiadni, ha ebben a felek megállapodnak. Ha ilyen megállapodás nem születik, úgy az általános szabályok szerint a munkavállaló éves szinten 7 munkanappal rendelkezik, illetve a szabadság akkor biztosítandó, ha akár a munkáltató, akár a munkavállaló a szabadság kiadását/kivételét 15 nappal korábban jelzi. Természetesen van lehetőség a szabadság azonnali kiadására is, ha a felek ebben megállapodnak.

Nincs olyan szabály, mely szerint a szabadságnak csak az időarányos részét lehetne kiadni. Amennyiben azonban a munkaviszony év közben szűnik meg és a munkavállaló az időarányos szabadságából többet vett igénybe munkáltatói engedéllyel, akkor a munkáltató az így kifizetett távolléti díjat nem követelheti vissza a munkavállalótól.

A munkáltató a munkaviszony első három hónapjában nem köteles kiadni a munkavállaló által kivehető 7 nap szabadságot sem.

Cafeteria terhére fizetett szabadnapok vásárlása

Ha a munkáltató cafeteria rendszert tart fenn, úgy akár arra is van lehetőség, hogy **az éves cafeteria terhére a munkavállaló rendkívüli fizetett szabadnapokat vásároljon**. Ebben az esetben a felek meghatározzák, hogy mennyi az adott szabadnap „ára”, és a szabadnapok által

felhasznált összeggel az éves cafeteria keretet arányosan csökkentik. Amennyiben ezt a megoldást választják, úgy módosítani kell a cafeteria szabályzatot, és egyértelműen szabályozni kell az igénylés és az elszámolás kérdéseit.

Fizetés nélküli szabadság kérése

A Munka Törvénykönyve 3 esetben írja elő a kötelező fizetés nélküli szabadságot, ilyenkor alanyi jogon jár

- *gyermek gondozása céljából a gyermek harmadik életéve betöltéséig (klasszikusan a gyesjogosultság alatt), továbbá a gyermek tizedik életévének betöltéséig, amennyiben ezen időtartamra is fennáll a gyermekgondozási segélyre való jogosultság,*
- *a munkavállalót hozzátartozója tartós ápolása céljából az ápolás időtartamára, de maximum 2 évre (az ápolás indokláságáról orvosi igazolás szükséges),*
- *tényleges önkéntes-tartalékos katonaiszolgálat-teljesítés időtartamára.*

A munkavállaló a fentiekől eltérő esetben is igényelhet a munkáltatótól fizetés nélküli szabadságot, ekkor azonban a munkáltató dönti el, hogy engedélyezi-e, és ha igen, milyen feltételekkel.

Amennyiben a munkavállaló a törvényben biztosított okok miatt igényelte a fizetés nélküli szabadságot, nem keletkezik egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettsége.

Ám ha a fentebb felsorolt okokon kívüli okból igényeli a szabadságot, biztosítása szünetel, így járulékfizetési kötelezettsége is van, azaz be kell fizetnie a 7710-Ft/hó egészségügyi szolgáltatási járulékot. Nem fizetés esetén még 45 napig igénybe tudja venni az egészségügyi szolgáltatásokat.

A munkáltató erőszakkal nem küldheti el a munkavállalót fizetetlen szabadságra. A munkavállaló jogosulatlan távollétét sem könyvelheti el fizetetlen szabadságként, legfeljebb igazolatlan fizetetlen távollétként. Ekkor azonban a munkavállaló biztosított marad.

9. Személyes adatok kérése járványveszély esetén

A járványveszély fennállása alatt a munkáltató a munkahelyen kívüli tevékenységgel, különösen külföldre történő utazásával kapcsolatosan információkat kérhet a munkavállalótól.

Kérheti azt, hogy a munkavállaló jelentse be, amennyiben járvány szempontjából veszélyeztetett régióba utazik vagy onnan vendége érkezik. Ezt a személyes adatot a munkavállaló a munkáltató előírásai szerint köteles átadni.

A munkáltató szintén jogszerűen kötelezheti arra a munkavállalókat, hogy jelentsék be a munkáltató részére, amennyiben családtagjaik, hozzátartozóik vagy közvetlen környezetükben koronavírusos megbetegedést észleltek. A munkaidőn kívül tevékenységre, egészségügyi állapotra és a hozzátartozók egészségügyi állapotára vonatkozó adatokat a

munkáltató a GDPR követelményei szerint kezelheti és a járványveszély elmúltával köteles azokat törölni.

Javasolt a NAIH korábban már hivatkozott tájékoztatóját az adatkezeléseknél figyelembe venni.

A munkáltató úgy tud legjobban felkészülni az esetleges szükséghelyzetre, ha munkáltatói utasításban kötelezi a munkavállalóit a fentiekben meghatározott információk, személyes adatok átadására, higiéniai intézkedéseket tesz a járvány megelőzésére, korlátozza a munkavállalók utazásait, illetve tömegrendezvényen való részvételét, egyeztet az üzemorvossal, továbbá felméri, melyek azok a munkafolyamatok, melyek otthon is elvégezhetőek – ezzel kapcsolatosan pedig célszerű felülvizsgálni az otthoni munkavégzésre vonatkozó belső szabályzatot.

Fontos továbbá kiemelni, hogy a járványhelyzetet a biztosítások általában olyan vis maior kategóriaként kezelik, amelynek fennállása esetén a biztosító nem köteles helyt állni. Amennyiben tehát a foglalkoztatás, és ennek figyelembevételével a termelés megszakadása és kiesése miatt a munkáltatónál jelentős kár keletkezik, úgy a munkáltató nem tudja a kárát biztosítással fedezni.

10. Tanácsok a takarítás és az építőipar területén működő munkáltatóknak

Az egyes munkaterületeken (pl. kórház, gyógyszergyár, kereskedelmi áruházlánc stb.) a megrendelők által bevezetett speciális szabályokról a megrendelők kötelesek tájékoztatni a szolgáltatást nyújtó partnereiket és munkavállalóikat.

A takarítási területeken be kell tartani a fertőtlenítő takarításra vonatkozó munkáltatói utasításokat, figyelembe véve **a Johann Béla Epidemiológiai Központ által kiadott módszertani útmutatót a fertőtlenítő takarításra vonatkozóan. Ezen túl ajánlott megismerni az Eljárásrend a 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban címmel - 2020.03.18.-án a nemzeti Népegészségügyi Központ Járványügyi és infektokontroll Főosztály által közzétett tájékoztatóját.** (lásd melléklet)

A takarító munkavállalók minden a megrendelő munkaterületére történő belépés, valamint étkezés előtt fertőtlenítő kézmosást végezzenek. A takarítandó helyiségeket, irodákat, amennyiben lehetséges szellőztessék ki a takarítás megkezdése előtt.

Amennyiben tömegközlekedési eszközzel utaznak a munkahelyre, úgy célszerű szájmaszkot viselni utazás közben. Otthon, indulás előtt mérjék meg a testhőmérsékletüket és 37,2°C feletti hőmérséklet esetén ne menjenek be a munkahelyükre. Hívják fel telefonon a háziorvosukat és tájékoztassák a tüneteikről, valamint válaszoljanak a feltett kérdéseire. Az orvos döntése szerint járjon el és az általa meghatározott ideig maradjon otthon. Amennyiben az orvos keresőképesnek nyilvánítja, akkor jelentkezzen ismét munkára. Minderről közvetlen felettesét telefonon időben tájékoztassa, hogy a helyettesítéséről gondoskodni tudjon.

Amennyiben a munkavállaló az iskolás, óvodás gyermekéről otthon kíván gondoskodni, úgy a munkáltatóval megállapodhat szabadság kivételében. Amennyiben azonban önkényesen otthon marad, akkor fizetetlen igazolt távollétnek minősül az otthon tartózkodása. Nem köteles tehát a munkáltató erre az időre (állásidő) alpbért fizetni.

Ha a munkavállaló megfelelő indok nélkül nem jelenik meg a munkahelyén az fegyelmi vétségnek, kötelezettségszegésnek minősül és a munkáltató akár azonnali hatályú felmondással is élhet.

A munkavállaló azzal az indokkal, hogy fél a munkahelyén dolgozni a koronavírus veszély miatt nem tagadhatja meg a munkát. A megfelelő egyéni védőeszközök biztosítása mellett akár kórházban, gyógyszergyárban is köteles a munkavégzésre.

Ha azonban a hatóság fokozottan fertőzésveszélyes helynek minősíti a munkaterületet, akkor joga van a munkát megtagadni. Amennyiben önként végrehajtja a munkáltatói utasítást és a későbbiekben bizonyíthatóan a munkaterületen fertőződik meg, akkor az, foglalkozási megbetegedésnek, egyúttal munkabalesetnek minősül.

Attól, hogy valaki a veszélyeztetett korosztályhoz tartozik (65 év feletti) erre való hivatkozással nem tagadhatja meg a munkát. Lehetősége van azonban a munkaviszonyát felmondással indokolás nélkül megszüntetni. A 30 nap törvény által előírt felmondási időt azonban ebben az esetben is le kell dolgoznia, ha a munkáltatóval másképp nem állapodik meg.

Az építkezési területeken különösen az alábbiakra javasolt figyelmet fordítani:

- A munkavállalók munkára képes állapotát a reggeli munkakezddéskor ellenőrizni kell. A munkáltató nyilatkoztathatja a munkavállalókat írásban egy kérdőív kitöltésével, pl. arra vonatkozóan, hogy jártak-e külföldön az eltelt egy hónapban, kapcsolatba kerültek-e külföldi állampolgárral, közvetlen környezetükben élő pozitív teszt eredménnyel rendelkező személlyel stb. Ugyanakkor a kérdőívek nem tartalmazhatnak az érintett egészségügyi kórtörténetére vonatkozó adatokat, továbbá nem lehet előírni egészségügyi dokumentáció becsatolását a munkavállaló számára.
- A munkáltató és a munkavállaló közötti az Mt. által is előírt együttműködési kötelezettségéből és a jóhiszeműség és tisztesség elvéből levezethetően a munkavállalóknak tájékoztatniuk kell a munkáltatót arról, ha bármilyen a munkahelyet, a további munkavállalókat vagy a munkavégzés során velük kapcsolatba kerülő harmadik személyeket érintő egészségügyi vagy egyéb kockázatról van tudomásuk, ideértve saját potenciálisan fertőző megbetegedésük fennállásának veszélyét.
- Olyan kézmosási lehetőséget és mobil WC használatát kell biztosítani a munkaterületen, amely lehetővé teszi a fertőtlenítő kézmosást. Az építésvezető az étkezések előtti kézmosásra hívja fel a figyelmét a munkavállalóknak és lehetőség szerint ellenőrizzé is annak megvalósulását. A munkavállalók ne igyanak egymás után, üvegből, pet palackból vagy üdítős, energia italos dobozból. Jó megoldás lehet a papír pohár biztosítása.
- A meleg ételt fogyasztás előtt legalább 73°C-ra melegítsék fel, hogy a különböző, baktériumok és vírusok, így a koronavírus is elpusztuljon.
- A munkavállalók ne egy kijelölt szűk helyen csoportosulva dohányozzanak, a munkavállalók dohányzóhelyét az építési területen belül a nyílt terep egy elkerített vagy szalaggal jelölt részén egymástól legalább egy méter távolságban használják. Egyúttal tájékoztatni kell őket arról, hogy a rendszeresen dohányzók nagyobb veszélynek vannak kitéve koronavírus fertőzés esetén. (a tüdő gyengesége miatt a lélegeztetőgép már nem mindig segít)

- A munkavállalók használjanak papírzsebkendőt, tüsszentésnél, köhögésnél tegyék a karjukat (ne a kezüket) a szájuk elé.
- A munkavállalók tartózkodjanak a kézfogástól.
- A melegedő helyiséget ne egyszerre, hanem felváltva használják és lehetőleg 1 méternél távolabb üljenek egymástól.
- Az építésvezető a reggeli munka kiosztást és eligazítást lehetőség szerint szabad téren tartsa, a munkavállalók tartsanak egymástól megfelelő távolságot. A fenti eligazítást alvállalkozónként, kisebb csoportokban célszerű végrehajtani.
- Szájmaszkot, ha más okból nem szükséges (pl. por lehetséges belégzése) akkor csak az a munkavállaló viseljen, aki pl. más országból érkezett.
- A raklapos kitárazásra alkalmas gépjárművek vezetői ne szálljanak ki a járművekből. A közvetlen érintkezés kerülendő. A dokumentumok lehetőség szerint kesztyűben, maszkban vehetők át tőlük.
- A különböző felületeken a koronavírus több napig is fertőző maradhat, ezért a külföldről érkezett és fertőtleníthető alkatrészeket, anyagokat, fémet, zsákolt csomagolásokat célszerű anyagmozgatás, felhasználás előtt fertőtleníteni.
- Az építésvezetői konténert napi több alkalommal szellőztessük még hűvös idő esetén is.

11. Fuvarozókat érintő szabályozás

Magyarország hivatalos bejelentést tett az Európai Bizottságnál arról, hogy az uniós rendelkezésekben biztosított lehetőséggel élve, más tagállamokhoz hasonlóan átmeneti kivételeket alkalmaz a vezetési és pihenőidő szabályok terén. A felmentés alapján a 2020. március 21. és április 19. között időszakban nőnek a teherautó- és buszsofőrök számára előírt maximális vezetési- és csökkennek a minimális pihenőidők.

Az általában érvényes előírások betartását a határokon jellemző torlódások miatt kialakult várakozások súlyosan megnehezítik, sok esetben ellehetetlenítik. Járványügyi szempontból is fontos, hogy a hazánkon nemzetközi forgalomban áthaladó tehergépjárművek mielőbb elhagyhassák az ország területét.

A közösségi rendelet szerint **a tagállamoknak legfeljebb 30 napos időtartamban van lehetőségük a felmentésre. Ennek megfelelően Magyarországon 2020. március 21. és április 19. között:**

- a napi vezetési idő 9 órától 11 órára,
- a heti vezetési idő 56 órától 65 órára,
- a kétheti vezetési idő 90 órától 105 órára,
- a 45 perces szünet kötelező kivételének gyakorisága 4,5 órától 5,5 órára emelkedik.
- Ezzel egyidejűleg a napi pihenőidő 11 órától 9 órára,
- a normál heti pihenőidő 45 órától 24 órára csökken.
- A heti pihenőidőt a megelőző heti pihenőidő végétől számított nem hat, hanem hét 24 óras időszak után kell megkezdeni.

Az ellátásbiztonság erősítése érdekében az *Innovációs és Technológiai Minisztérium* korábban felfüggesztette a nehéz tehergépkocsik hétvégi forgalomkorlátozását. A visszavonásig

érvényes intézkedés lehetővé teszi, hogy a hazai vállalkozások rugalmasabban szervezhessék meg belföldi fuvarozási feladataikat.

(Innovációs és Technológiai Minisztérium sajtóközleménye, 2020. 03. 20)

A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a gépjárművezető **VALAHÁNYSZOR ELTÉR az eredeti 561/2006/EK rendeletben leírt szabálytól az itt leírtak szerint, MINDIG** készítsen egy nyomtatást vagy vegye ki a korongot, és írja rá a nyomatra, korong hátuljára, hogy "561/2006/EK/12. cikk, vis maior", és esetleg pár mondatban írja le röviden, hogy miért volt ez, milyen rendeletre hivatkozva.

12. Katonai irányítás a stratégiai fontosságú vállalatoknál

Csütörtök reggel március 19-én jelennek meg az érintett vállalatoknál a honvédelmi irányító csoportok - jelentette be a honvédelmi miniszter, a koronavírus-járvánnyal összefüggésben létrehozott, létfontosságú magyar vállalatok biztonságáért felelős akciócsoport vezetője az M1 aktuális csatornán szerda este. Benkő Tibor arról is beszélt, hogy péntek reggeltől katonák is lesznek az utcákon.

Benkő Tibor elmondta: néhány száz olyan magyar vállalat van, amely különleges jogrendben olyan infrastruktúrát képvisel, ahol a Magyar Honvédségnek szerepe lehet. Feladatuk, hogy a létfontosságú magyar vállalatok üzemelését, biztonságát elősegítsék. Példaként említette az energetikai, a távközlési, a közlekedési és az egészségügyi szektort.

Kérdésre válaszolva azt mondta, mivel az infokommunikáció fenntartása is feladataik közé tartozik, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap is érintett lehet. Elmondta, eddig 140 vállalatot választottak ki, de mint megjegyezte: ennél jóval több van, amelynek az ország biztonságos működését kell szolgálnia.

Az érintett vállalatokhoz néhány tagú katonai, honvédelmi irányító csoportot küldenek ki. Erről az érintett vezérigazgatóknak tájékoztató levelet küldött – közölte.

Azt mondta: az irányítócsoporthoz - melyben rendőrök és a katasztrófavédelem munkatársai is lesznek - nyomon követik és koordinálják a vállalati munkát. Tevékenységükről rendszeresen jelentést adnak a Honvédelmi Minisztériumban létrehozott irányítócsoporthoz, amely az országos operatív törzsnek jelent.

Kiemelte: a honvédelmi irányítócsoporthoz feladata kettős: a fizikai biztonság és a működőképesség feltételeinek biztosítása.

A honvédelmi miniszter azt is bejelentette, hogy péntek reggeltől nagyobb létszámban jelennek meg a katonák az országban. Azt mondta: az országot honvédelmi szempontból hét járőrkörzetre osztották, ahol a katonák megjelennek. Elsősorban azokon a településeken kell nagyobb katonai jelenlétre számítani, ahol most is van katonai alakulat – közölte.

Orbán Viktor miniszterelnök múlt pénteken jelentette be, hogy a koronavírus elleni védekezés keretében tíz akciócsoport áll fel, ezek egyike a létfontosságú vállalatokért felelős akciócsoport.

A Benkő Tibor honvédelmi miniszter vezette létfontosságú vállalatok működéséért felelős akciócsoport feladata, hogy azokat a szolgáltató- és gyártókapacitásokat, közlekedési,

energetikai, gyógyszeripari cégek munkáját koordinálja, amelyek működése a rendkívüli járványhelyzetben kiemelten fontos Magyarországon.

13. Veszélyeztetett iparágak

Vannak olyan ágazatok, melyeket különösen súlyt a járvány illetve az, hogy az emberek nem járnak közösségekbe, ezek egészen pontosan a következők:

- turisztikai, a vendéglátóipari, a szórakoztatóipari, a szerencsejáték, a filmipari, az előadóművész, a rendezvényszervező és a sportszolgáltatást nyújtó ágazatok.

Itt az alábbi bejelentett járulékkedvezmények illetik meg:

- munkavállalók esetében a munkáltató mentesül a munkabér utáni közterhek megfizetése alól;
- munkavállaló munkabérét terhelő járulékok közül kizárólag a természetbeni egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettség áll fenn, azzal, hogy **annak havi mértéke nem haladhatja meg az egészségügyi szolgáltatási járulék havi összegét, a 7710 forintot.**

A katázó taxiskoc 2020. március, április, május és június hónapokra mentesülnek az átalányadó fizetése alól. És a tegnap bejelentettek szerint ezekben az iparágokban az üzletok bérleti helységének díját felmondani nem lehet, annak díját sem lehet emelni.

Miskolc, 2020. 03. 22.

Dr. Bujtor Gyula LLM. e.v

munkajogi szakjogász, munkaügyi,
munkavédelmi és adatvédelmi tanácsadó

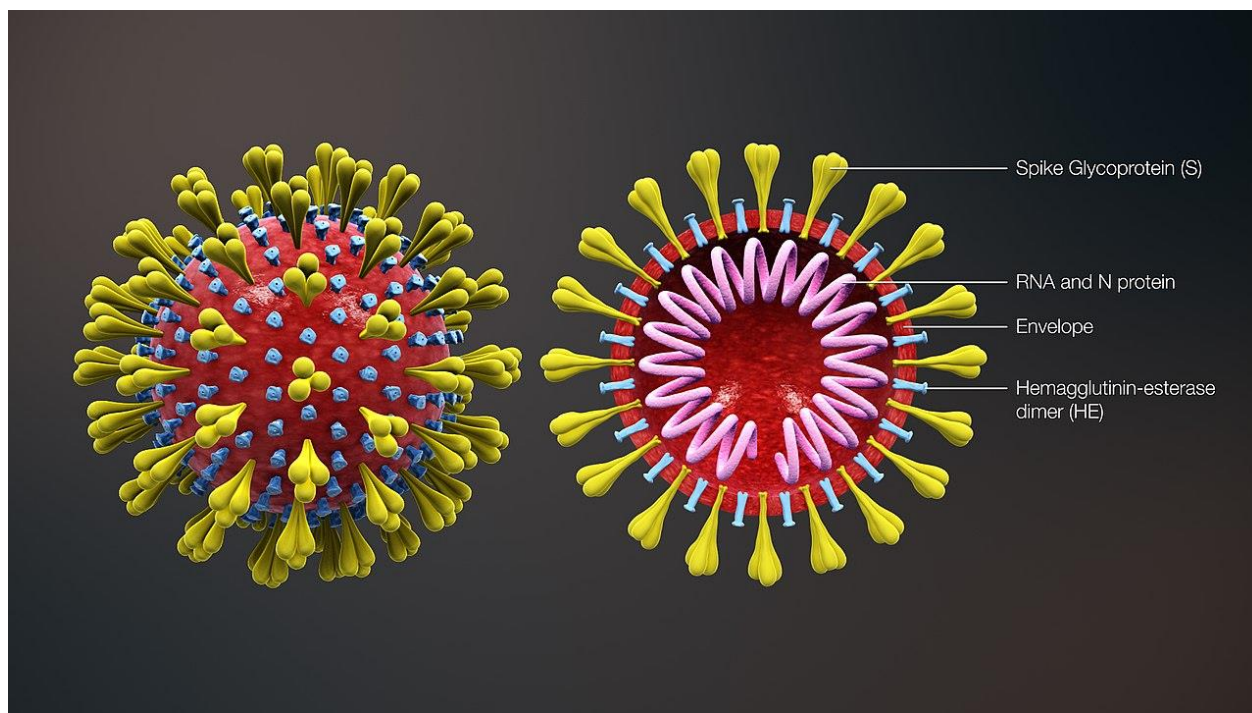
MELLÉKLETEK

Mit kell tudni a koronavírusról?

A koronavírusok alapvetően állatok körében fordulnak elő, ugyanakkor egyes koronavírus törzsekről ismert, hogy képesek az emberben is fertőzést okozni. A koronavírusok mind állatról emberre, mind emberről emberre terjedhetnek.

Sokféle állatfaj lehet forrása az emberi megbetegedést okozó koronavírusoknak. A 2012-ben az Arab-félszigetről kiinduló, a közel-keleti légzőszervi szindróma járványát okozó koronavírus elsődleges forrása a teve volt, míg a 2002-ben Kínából kiinduló, a súlyos akut légzőszervi szindróma járványát okozó koronavírus a denevérről cibetmacskák közvetítésével terjedt át emberre.

A mostani járványt okozó új koronavírus 2019 végén került azonosításra Kínában. Az új koronavírus által okozott betegség neve a COVID-19 (*coronavirus disease - koronavírus okozta megbetegedés 2019*). Ez a vírustörzs a kínai Vuhanban a 2019 decemberében kitört járvány előtt ismeretlen volt.

<https://www.scientificanimations.com> - <https://www.scientificanimations.com/wiki-images/>

Mit tegyünk tünetek esetén

A betegség leggyakoribb tünetei

- **A leggyakoribb tünetek:** a láz, a fáradtság és a száraz köhögés.
- Egyes betegeknél jelentkezhet **izomfájdalom, orrdugulás, orrfolyás, torokfájás, hasmenés, légszomj.**
- Ezek a tünetek általában enyhék és fokozatosan jelentkeznek.
- **Vannak olyan fertőzöttek, akiknél nem alakul ki semmilyen tünet és nem érzik magukat betegnek.**

Mit tegyen, ha Ön potenciálisan fertőzöttnek érzi magát?

Ha Ön vagy egy Önnel szoros kapcsolatban álló személy fertőzött területen (pl. Észak-Olaszország) járt, vagy Ön akár itt Magyarországon fertőzött személlyel érintkezett és a fenti tünetei jelentkeznek, akkor az első legfontosabb teendők:

Maradjon otthon, ne menjen közösségbe!

- **Kérjük, hogy ne személyesen** menjen a háziorvosi rendelőbe, hanem **telefonon hívja fel háziorvosát!**
- **A háziorvos** telefonon fogja kikérdezni Önt.
- **Ha felmerül a koronavírus fertőzés gyanúja**, akkor a háziorvos értesíti a mentőket és a mentő kórházba szállítja Önt.
- **A kórházban** minden szükséges vizsgálatot elvégeznek és **laborvizsgálatot végeznek**, amely kimutatja, hogy koronavírussal fertőzött-e vagy nem.
- **Ha a laboreredmény megerősíti, hogy Ön koronavírussal-fertőzött**, akkor **kórházi megfigyelés (karantén)** alá kerül. A kezelés attól függ, hogy a betegség mennyire enyhe vagy súlyos lefolyású.

Mennyire lesz valaki súlyos beteg, ha megfertőződik?

Nagyon fontos tudni, hogy ha még meg is fertőződik valaki, a legtöbb esetben - az influenzához hasonló tünetekkel - enyhe lefolyású a betegség.

A legtöbben (nagyjából 80%) bármely speciális kezelés nélkül felépülnek a betegségből.

A koronavírus-fertőzés kifejezetten az idős emberekre, krónikus betegekre veszélyes. Rájuk kell legjobban vigyáznunk! Minden 6. fertőzöttből nagyjából 1-nél alakul ki súlyos betegség és légzési nehézség. Azoknál valószínűbb ezeknek a kialakulása, akiknek már olyan meglévő egészségügyi problémáik vannak, mint a magas vérnyomás, szívproblémák, vagy cukorbetegség, valamint az idősebbeknél.

A WHO adatai szerint eddig a fertőzés nagyjából 2%-a volt halálos kimenetelű.

Ezért fontos a hatósági házi karantén bevezetése és betartása

2020 márc 12 - 22:34

A koronavírus cseppfertőzéssel és nagyon gyorsan terjed, ezért a tömeges járvány megelőzéséhez az a legfontosabb, hogy ne fertőzzük meg egymást. Ezért azokat a magyar állampolgárokat, akik potenciálisan fertőzöttek hatósági házi karanténra kötelezhetik. Ez egy rendkívüli járványügyi intézkedés. A hatóság ilyenkor elrendeli, hogy a potenciálisan fertőzött, de tünetmentes személy 2 hétig az otthonában köteles tartózkodni és vendéget nem fogadhat. A bejáratú ajtóra ilyenkor köteles egy hatósági feliratot („piros lapot”) kiragasztani, amely arra figyelmeztet, hogy a lakásban olyan ember tartózkodik, aki járványügyi megfigyelés alatt van. Ha megszegi a karantén szabályait, akkor bűncselekményt követ el.

Ilyen hatósági házi karanténra kötelezik már azokat a magyar állampolgárokat is, akik pl. Olaszországból érkeznek most az ország területére, még akkor is, ha tünetmentesek. Ők a magyar határ átlépésekor egészségügyi vizsgálaton esnek át, amely eltűrésére kötelesek.

Akiknél az egészségügyi vizsgálat az új koronavírus-fertőzés gyanúját állapítja meg, azt a mentő kórházba szállítja, de akiknél az a fertőzés gyanúja nem merül fel, ők is kötelesek 14 napra lakóhelyükön vagy tartózkodási helyükön hatósági házi karanténba vonulni magukat.

Ez a gyakorlatban úgy néz ki, hogy pl. az Olaszországból hazatérő magyar állampolgárnak a határátkelőhelyeken a rendőrség átad egy hatósági kötelezést, ami alapján neki hatósági házi karanténban kell maradnia 14 napra és a bejáratú ajtóra köteles kiragasztani a számára átadott „piros lapot” (hatósági figyelmeztető feliratot). A hatósági házi karanténra vonatkozó szabályok betartását a rendőrség ellenőrzi.

A hatósági házi karanténra kötelezett személy a járványügyi megfigyelés időtartama alatt otthonában köteles tartózkodni, azt nem hagyhatja el. Otthonában vendéget nem fogadhat. Köteles saját használati tárgyait, háztartási eszközöket (tányér, pohár, evőeszköz stb.), textíliát (ruhanemű, törülköző, ágynemű, konyharuha stb.) használni, azokat otthonában tisztítani és tárolni. Légúti tünetek (pl. láz, köhögés, légszomj) megjelenése esetén köteles azonnal a háziorvost vagy ügyeletes orvost telefonon értesíteni és a tőle kapott utasításoknak megfelelően eljárni.

Müller Cecília, országos tisztifőorvos arról is beszélt, hogy a hatósági házi karanténra kijelölt személynek a háztartási szemetet pedig dupla zsákba helyezve kell a szemétkukába tenni. Postát, áruszállítót fogadhat, az ajtóban átveheti a küldeményt, mert ezek az esetek nem számítanak szoros kontaktusnak. Ugyanígy átveheti az ajtóban egy hozzátartozójától az ételt is, amit hoztak neki. Az, aki ilyen karanténban van, és az ellátását nem tudja megoldani, az önkormányzattól kérhet segítséget.

Arra kérünk mindenkit, hogy mutasson jogkövető magatartást családjá és környezete érdekében! Vigyázzanak magukra, vigyázzunk egymásra!

Előzmény:

<https://koronavirus.gov.hu/cikkek/rendkivuli-kormanyintezkedesek-hatarellenorzes-beutazasi-tilalom-hatosagi-hazi-karanten>

Így néz ki a bejáratú ajtóra kötelezően kiragasztott „piros lap”:

**Itt járványügyi
megfigyelés alatt álló
személy tartózkodik.**

TILOS A BELÉPÉS!

**A hatósági személyen kívül másnak tilos a belépés.
A megfigyelés alatt álló személy
hatósági engedély nélkül a lakást
a zárlat feloldása előtt nem hagyhatja el.**

**§ Ezt a tilalmi lapot csak a hatóság engedélye alapján
szabad eltávolítani. Büntetőjogi eljárást von maga után,
ha a fentiekben foglaltakat megszegik.**

123CTKKSZÁM456 DUNA-HÍX KFT. WWW.DUNAHIX.HU

A házi karantént más európai országok is alkalmazzák

Pl. A Szlovákiába külföldről hazatérő szlovák állampolgárokat is 14 napos házi karanténra vetik alá. Lengyelországban a hét elején már több mint 4 ezer embert helyeztek házi karanténba és szerda óta a házi karanténba helyezettiket szintén a rendőrség naponta ellenőrzi, hogy betartják-e az intézkedést. Romániában már 21 olyan személy ellen indult büntető eljárás, akik egy fertőzött térségből hazatérve nem tartották be a házi karantén szabályait és a mai bejelentések szerint, aki nem tartja be a házi karanténra vonatkozó szabályokat, a büntető törvénykönyv értelmében a ragályos betegségek leküzdésének akadályozásáért állítható bíróság elé, és hat hónaptól két évig terjedő börtönbüntetéssel vagy pénzbírással büntethető. Ha a bűncselekményt gondatlanságból követte el, a kiszabható börtönbüntetés egy és hat hónap közötti. Izraelben is két hétre házi karanténba kell vonulnia mindenkinek, aki belép a területére.

NNK: Így zajlik a kontaktvizsgálat

2020 márc 5 - 16:53

A kontaktkutatók során alaphelyzetben együttműködik a Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK), a kormányhivatal és a beteg lakhelye illetve tartózkodási helye szerint illetékes kerületi vagy járási hivatal - közölte az NNK csütörtökön az MTI-vel.

A központ tudatta: az országos tisztifőorvos által kiadott eljárásrend részletesen tartalmazza a követendő intézkedéseket arra az esetre, ha koronavírussal-fertőzött személyt diagnosztizálnak Magyarországon. A járványügyi kivizsgálás jogszabályban meghatározott módon, a szakma szabályai szerint történik, végrehajtásában járványügyi szakemberek vesznek részt - tették hozzá. Mint írták, a járványügyi vizsgálat első lépése, hogy a területileg illetékes kormányhivatal járványügyi szakembere részletesen kikérdezi a fertőzéssel diagnosztizált személyt, hogy az az elmúlt napokban merre járt, kikkel érintkezett szorosan, majd a járványügyi hatóság emberei megkezdik ezen személyek felkutatását. Ezt nevezik kontaktkutatásnak.

Kötelező felderíteni minden olyan személyt, aki a valószínűsítetten vagy igazoltan kapcsolatba került a koronavírussal fertőzött személlyel a tünetek fennállása idején és - a maximális elővigyázatosság érdekében - a tünetek kialakulását megelőző két napban. Amennyiben a kontaktok felkutatásához külföldi társhatóság közreműködésére van szükség, akkor a kivizsgálást végző hatóság megkeresi a társhatóságot és bekéri a rendelkezésre álló adatokat, valamint további kérdéseket tesz fel. Hozzá tették: kontakt minden olyan személy, aki kapcsolatban volt vagy kapcsolatban lehetett a fertőzöttel. A fertőződési kockázat nagymértékben függ attól, hogy a kontaktszemély mikor, mennyi időn át és hogyan érintkezett a fertőzöttel, ezen információk alapján megkülönböztetnek alacsony és magas kockázatú fertőzésveszélyt, ennek azért van jelentősége, mert a további intézkedéseket a kockázati besorolás határozza meg.

Mint írták, alacsony kockázatnak tekintik, ha valaki akkor volt a fertőzött közelében, amikor az még tünetmentes volt, ha valaki 15 percnél rövidebb ideig, vagy kétméteres távolságon kívül, de zárt légtérben volt a fertőzött közelében. Ezekben az esetekben rendkívül alacsony a fertőzés veszélye - írták. Kiemelték: ha valaki mellett csak elment az utcán a fertőzött, az nem jelent közvetlen fertőzésveszélyt. Tudatták azt is, magas kockázatú az a kontaktszemély, aki szoros kapcsolatban volt a fertőzöttel. Példaként említik, hogy magas kockázatú az, aki egy háztartásban él a fertőzöttel, közvetlen fizikai kapcsolatba került vele, érintkezett a fertőzött váladékával - például, mert az ráköhögött -, illetve aki a fertőzöttel két méteren belüli távolságban és 15 percnél hosszabb időt töltött együtt. Magas kockázatú az az egészségügyi dolgozó is, aki védőeszköz alkalmazása nélkül részt vett a fertőzött közvetlen ellátásában illetve gondozásában.

Magas kockázatú az is, aki a fertőzött közelében - két ülésnyi távolságban - utazott vonaton, buszon, repülőgépen. Utazás esetén az utaslista alapján a hatóság felkeresi az utasokat és kikérdezi őket, kockázatértékelést végez, meghatározza a kontaktok besorolását.

Alacsony kockázat esetén a szükséges teendőkről a járványügyi szakemberek adnak felvilágosítást a kontakt személyek részére. Azoknál a kontaktoknál azonban, akiknél felmerül,

hogy a társadalom többi tagjára nézve veszélyt jelenthetnek, járványügyi megfigyelést rendelnek el annak érdekében, hogy ne fertőzzenek meg másokat. Akiknél nem rendelt el a hatóság semmilyen intézkedést, azok nem jelentenek fertőzés szempontjából veszélyt a társadalomra, nyugodtan élhetik megszokott életüket. Amennyiben a kontaktkutatás során magas kockázatú személyt azonosítanak, akkor az illetőt karanténban kell elhelyezni - jegyezte meg az NNK.

Forrás: MTI

Az adatgyűjtés jogszerűsége

A NAIH a Tájékoztatóban elfogadhatónak találja a munkáltató általi megfelelő tájékoztatáson alapuló olyan kérdőívek kitöltését, amelyek az alábbi adatokra vonatkoznak:

- a munkavállaló személyazonosságának megállapításához szükséges adatai,
- annak ténye, hogy a munkavállaló utazásának helyszíne és időpontja egybeesik-e a munkáltató tájékoztatójában felsorolt területekkel és időpontokkal,
- a tájékoztatóban megjelölt területekről érkező személyekkel való érintkezés tényére vonatkozó adatok, valamint
- a munkáltató által megtett intézkedésekre vonatkozó adatok,

amennyiben előzetes kockázatelemzés alapján a munkáltató arra az eredményre jutott, hogy az intézkedés szükséges és arányos mértékben korlátozza a munkavállalók magánszférájához fűződő jogát.

A Tájékoztatóból kiderül az is, hogy az említett munkahelyi kérdőívek nem tartalmazhatnak az egészségügyi kórtörténetre vonatkozó adatokat, és a munkáltató egészségügyi dokumentáció becsatolását sem írhatja elő. Ezenfelül egyelőre a lázmérőt alkalmazó, mindenkire kiterjedő szűrővizsgálatok előírása sem minősül arányos intézkedésnek.

Munkavállaló tájékoztatási kötelezettsége

A munkáltatóra és a munkavégzésre irányuló jogviszonyban foglalkoztatott személyre vonatkozó általános magatartási követelményekből levezethetően a foglalkoztatottaknak általános esetben tájékoztatniuk kell a munkáltatót arról, ha bármilyen, a munkahelyet, a munkavállalókat vagy a munkavégzés során a velük kapcsolatba kerülő harmadik személyeket érintő egészségügyi kockázatról van tudomásuk, ideértve saját potenciális fertőzőit is. Lényeges, hogy ezt a kötelezettséget nem szabad kizárólag a munkaviszonyra érteni, hanem kiterjesztően, minden munkavégzésre irányuló jogviszonyra is érteni kell.

Harmadik személyekkel (pl. ügyfelek, látogatók) kapcsolatos adatkezelés

Az 1. pontban írtak – elvi szinten – a harmadik személyekkel kapcsolatos adatkezelés során is alkalmazandók. Nyilvánvalóan a munkavégzésre irányuló jogviszonyhoz képest lehetnek

adicionális vagy eltérő elemek a harmadik félhez kapcsolódó jogviszonyban, de a személyes adatok védelme és az adatvédelmi alapelvek betartása, valamint a mindig hangsúlyozott szükségesség-arányosság nem hagyható figyelmen kívül.

Más természetes személy létfontosságú érdekei, mint jogalap

A GDPR a jogalapok között nevesít egy eddig ritkán emlegetett jogalapot is, miszerint az adatkezelés jogszerű akkor is, amikor az az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges. Más természetes személy létfontosságú érdekeire hivatkozással személyes adatkezelésre elvben csak akkor kerülhet sor, ha a szóban forgó adatkezelés egyéb jogalapon nem végezhető. A személyes adatkezelés néhány típusa szolgálhat egyszerre fontos közérdeket és az érintett létfontosságú érdekeit is, például olyan esetben, amikor az adatkezelésre humanitárius okokból, ideértve, ha arra a járványok és terjedéseik nyomon követéséhez, vagy humanitárius vészhelyzetben, különösen természeti vagy ember által okozott katasztrófák esetében van szükség. (Emellett lényeges, hogy az adatkezelés akkor is lehet jogszerű, ha közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges, ez azonban a munkáltatók csak szűk körénél teljesül.)

A Tájékoztató azonban továbbra sem ad explicit választ az olyan jellegű kérdésekre, mint például

- a munkáltató kiadhatja-e a beléptetésre vonatkozó adatokat, és ha igen, kinek, annak kiderítése érdekében, hogy kikkel érintkezhetett a fertőzött személy, vagy kik tartózkodtak adott napon egy irodaházban, intézményben,
- a munkáltató mely szervek felé, milyen körülmények között továbbíthatja egészségügyi kérdőívek eredményét,
- a munkáltató vagy egy irodaház tulajdonosa, üzemeltetője közvetlenül jelezheti-e a bérlőknek, azok alkalmazottainak, hogy adott személy (vagy pl. az adott emeleten dolgozó személy) fertőzött, és érintkezhetek vagy csak jelezheti mindezt az eljáró hatóságoknak,
- a törléshez való jog kiterjed-e az egészségügyi adatokra, illetve az feltétlen jogot jelent-e,
- hogyan kell kezelni, ha a vizsgálatot kérő „véletlenül” a COVID-19-hez nem kötődő egészségügyi adatokat is megismer.

Figyelemmel e rendkívüli jogalap részleteinek kiforratlanságára, fokozott körültekintés szükséges az arra való hivatkozással történő adatkezelés esetében.

A Kormány rendeletei

A Kormány 2020. március 18-i rendeletével úgy döntött, a Munka Törvénykönyve tekintetében bizonyos eltéréseket enged. Ilyen például, hogy a veszélyhelyzet megszűnését követő harminc napig

- a munkáltató a munkavállaló számára az otthoni munkavégzést és a távmunkavégzést egyoldalúan elrendelheti, illetve
- a munkáltató a munkavállaló egészségi állapotának ellenőrzése érdekében a szükséges és indokolt intézkedéseket megteheti.

Természetesen kérdéses, hogy adatvédelmi, adatbiztonsági, titokvédelmi szempontból mennyire vannak felkészülve a magyar cégek ezekre a munkavégzési formákra, de vélhetően a jelenlegi szélsőséges helyzet átlendíti őket ebbéli aggályaikon. Emellett lényeges szem előtt tartani: még az idézett kormányrendeleti rendelkezés is hangsúlyozza a szükségesség és indokoltág (a.k.a. arányosság) szempontjait, tehát nem egy „jolly joker” teremtett az egészségügyi szűrővizsgálatok végzéséhez.

Az adatkezelési tájékoztató kiegészítése vagy új tájékoztató kiadása?

Ha csak nem nagyon felkészült egy adatkezelő (pl. munkáltató), jó eséllyel nem terjed ki adatkezelési tájékoztatója a jelen helyzet adatkezeléseire. Emiatt mindenképp javasoljuk, hogy a meglévő tájékoztatókat ellenőrizték és adott esetben azok kerüljenek kiegészítésre, vagy a csak a COVID-19 készített adatkezelési tájékoztatót osszanak meg munkatársaikkal. A közérthetőség és kellő részletesség szem előtt tartásával az adatkezelés célját, jogalapját, a megőrzési időtartamot, a hozzáférésre jogosultak körét meg kell határozni, valamint jogos érdek jogalap esetén (a NAIH gyakorlata szerint igen lényeges) érdemrlegelési teszteket el kell készíteni. Az érintetteknek (adatgazdáknak) továbbra is érvényesülnek a GDPR szerinti jogai, így panaszjoguk és jogorvoslati joguk is, az adatvédelmi hatóság és bíróság felé, ezekről is tájékoztatni kell őket.

HR. portál.hu hírszerkesztő

Az FFP védelmi osztályok kifejtése

Az aeroszolok és a finompor-részecskék a munkakörnyezet legveszélyesebb egészségügyi kockázatai közé tartoznak, mivel láthatatlanok. A részecskeszűrő félálarcok védelmet nyújtanak az ilyen veszélyekkel szemben – három védelmi osztályra felosztva: FFP1, FFP2 és FFP3.

A légzésvédelem jelentősége

A veszélyes részecskék karcinogének vagy radioaktívak lehetnek, mások hosszú évtizedekre károsítják a szervezet légzőrendszerét, valamint tartós és súlyos betegségek kialakulásához vezethetnek. A legjobb esetben a dolgozók csak kellemetlen szagoknak vannak kitéve. A légzésvédő álarcok munka során védelmet nyújtanak a vizes és olajos aeroszolok, a füst és a finompor három különböző kategóriába sorolt csoportjaival szemben, védelmi funkcióikat pedig az európai EN 149 szabvány szabályozza. Az [FFP1](#), [FFP2](#) és [FFP3](#) védelmi osztályokba sorolt légzésvédő eszközöket részecskeszűrő félálarcoknak, illetve finomporszűrő álarcoknak nevezik.

Hogyan működik a légzésvédő álarc?

A légzésvédő álarok védelmet nyújtanak a belélegezhető por, füst és folyékony köd (aeroszol) ellen, a gőzökkel és a gázokkal szemben viszont nem. A védelmi fokozatok három FFP osztály szerint vannak felosztva. Az FFP rövidítés jelentése: „filtering face piece” (szűrővel ellátott védőeszköz az arcon). A különböző szűrőanyagokból és álarcból álló légzésvédő álarok az orrot és a szájat fedik el. Viselésük azokon a munkahelyeken kötelező, ahol jellemző a foglalkozási expozíciós határértékek (OEL) túllépése. Ez alatt a levegőben szálló porok, füstök és aeroszok olyan megengedett legnagyobb koncentrációja értendő, amely még nem okoz egészségkárosodást. A határértékek túllépése esetén légzésvédő álarc viselendő.

Mitől védenek a légzésvédő álarok?

Az FFP1, az FFP2 és az FFP3 védelmi osztályok a teljes szivárgástól és a részecskék méretétől függően – 0,6 µm-es méretig – légzésvédelmet biztosítanak a különböző szennyezőanyag-koncentrációkkal szemben. A teljes szivárgást a szűrőjáratok, valamint az arcon és az orrán lévő tömítetlenség okozza, melyet az ember anatómiai jellemzőinek figyelembe vételével kifejlesztett uve légzésvédő álarok a lehető legalacsonyabbra csökkentenek. Az innovatív szűrőtechnológiának köszönhetően a légzési ellenállás alacsony marad, és a szűrőbe szorult részecskék a légzést a légzésvédő álarc többszöri felhasználása esetén sem akadályozzák.

FFP 1 álarok:

- Nem mérgező és nem fibrogén porok elleni védelem
- Az inhaláció nem vezet betegségek kialakulásához, de irritálhatja a légutakat, és kellemetlen megterhelést jelenthet.
- A teljes szivárgás nem haladhatja meg a 25%-ot.
- A foglalkozási expozíciós határérték túllépése nem haladhatja meg a 4-szeres mértéket.

Az FFP1 védelmi osztályhoz tartozó légzésvédő álarok olyan munkakörnyezethez alkalmasak, ahol sem mérgező, sem fibrogén por és aeroszol előfordulása nem várható. A levegőben lévő részecskék legalább 80%-át szűri meg 0,6 µm-es méretig – olyan munkakörnyezetben használhatók fel, ahol nem kerül sor a foglalkozási expozíciós határértékek 4-szeresének túllépésére. Az építőiparban vagy az élelmiszeriparban általában elégségesek az FFP1 védelmi osztályhoz tartozó légzésvédő álarok.

FFP2 álarcok:

- Védelem a szilárd és folyékony ártalmas porok, füstök és aeroszolok ellen
- A részecskék lehetnek fibrogének, vagyis rövid távú légzési irritációt okozhatnak, hosszú távon pedig csökkenhetik a tüdőszövet rugalmasságát.
- A teljes szivárgás nem haladhatja meg a 11%-ot.
- A foglalkozási expozíciós határérték túllépése nem haladhatja meg a 10-szeres mértéket.

Az FFP2 védelmi osztályhoz tartozó légzésvédő álarcok olyan munkahelyi környezetben alkalmazhatók, ahol a levegőben ártalmas és mutagén anyagok találhatók. A levegőben lévő részecskék legalább 94%-át meg kell szűrniük 0,6 µm-es méretig, és olyan munkakörnyezetben használhatók fel, ahol nem kerül sor a foglalkozási expozíciós határértékek 10-szeresének túllépésére. Az FFP2 védelmi osztályhoz tartozó légzésvédő álarcok például a fémiparban vagy a bányászatban használatosak. A dolgozók ezeken a helyeken aeroszolokkal, köddel és füsttel kerülnek érintkezésbe, ami hosszú távon légúti betegségek, például tüdőrák kialakulásához vezethet, és ami jelentősen fokozza a következményes betegségek, mint például az aktív tüdő tuberkulózis kockázatát. Az uvex innovatív, aktív szén szűrőrendszerének köszönhetően álarcaink a kellemetlen munkahelyi szagokkal szemben is védelmet nyújtanak.

FFP3 álarcok:

- Védelem a mérgező és egészségre káros porok, füstök és aeroszolok ellen
- Az ezen védelmi osztályhoz tartozó eszközök a rákkeltő és radioaktív szennyezőanyagokat és a kórokozókat, mint például a vírusokat, baktériumokat és gombaspórákat is kiszűrik
- A teljes szivárgás nem haladhatja meg az 5%-ot.
- A foglalkozási expozíciós határérték túllépése nem haladhatja meg a 30-szeres mértéket.

Az FFP3 védelmi osztályhoz tartozó légzésvédő álarcok nyújtják a lehető legnagyobb védelmet a légszennyezések ellen. 5%-os maximális szivárgás mellett a levegőben lévő részecskék legalább 99%-át szűri meg 0,6 µm-es méretig védelmet nyújtva a toxikus, karcinogén és radioaktív részecskékkel szemben. Ezek a légzésvédő álarcok olyan munkakörnyezetben is használhatók, ahol a foglalkozási expozíciós határérték túllépése a 30-szoros mértéket is eléri. Ezeket például a vegyiparban használják.

Eljárásrend a 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban

Megjelent: 2020. március 05.

(követendő járványügyi és infekciókontroll szabályok) 2020. március 2.

1. Kórokozó

A koronavírusok lipid burokkal rendelkező, egyszálú RNS vírusok. Embert és számos állatfajt képesek megbetegíteni, jellemzően madarakat és emlősöket, mint például tevéket, macskákat, denevéreket. A koronavírusok zoonózisok, képesek állatról emberre terjedni. Jelenleg hét koronavírusról ismert, hogy képes humán fertőzéseket és megbetegedéseket is előidézni. A koronavírus fertőzések okozta

megbetegedések változó súlyosságúak lehetnek, a hétköznapi náthától a súlyosabb légúti megbetegedésekig. Négy humán koronavírus általában enyhe- mérsékelt súlyos felső légúti tüneteket okoz, míg a Közel-Keleti légúti koronavírus (MERS-CoV) és a súlyos akut légúti tünetegyüttest okozó koronavírus (SARS-CoV) súlyos, akár életveszélyes légúti megbetegedésekhez is vezethet. (A SARS-CoV okozta további humán megbetegedések kialakulását a 2003. évi járványügyi intézkedések sikeresen megakadályozták.)

A 2019 végén Vuhanban kialakult tüdőgyulladás-járvány hátterében álló egy újonnan kialakult, a béta-koronavírusok családjába tartozó vírust azonosítottak. Az új koronavírus elnevezése 2020. február 12-től „súlyos akut légúti tünetegyüttest okozó koronavírus 2” (SARS-CoV-2), az általa okozott megbetegedés pedig „koronavírus-betegség 2019” (coronavirus disease 2019), melynek rövidített változata a COVID-19.

2. A fertőzés forrása:

jelenleg ismeretlen. A kezdeti esetek közös epidemiológiai kapcsolata a vuhani tengeri és élő állat piaccal erősen valószínűsíti egy ott előforduló állat, mint **zoonotikus** forrás szerepét a járvány kialakulásában, azonban ennek beazonosítása még nem történt meg. Feltehetően ezen – jelenleg még nem beazonosított – állatfaj segítségével jutott át a vírus denevérekből emberre. Az új koronavírus emberről-emberre történő terjedését igazolták: **ember** is lehet a fertőző forrás.

3. A terjedés módja:

az emberről-emberre történő terjedés jellemzően cseppfertőzéssel és a fertőzött váladékokkal történő direkt vagy indirekt kontaktussal történik.

4. Lappangási idő:

a jelenlegi adatok szerint általában 5-6 nap (2-12 nap).

Az eddigi adatok alapján a fertőzőképesség a tünetek meglétekor a legnagyobb, de jelenlegi ismereteink szerint nem zárható ki teljes bizonyossággal, hogy fertőzőképesség előfordulhat a megbetegedés kezdete előtt is. Valószínűleg a tünetek súlyosságával arányos a fertőzőképesség.

5. Fontosabb tünetek:

A megbetegedés lázzal, köhögéssel, nehézlégzéssel, tüdőgyulladásra jellemző radiológiai eltérésekkel jár. A megbetegedés manifesztálódhat enyhe, közepes és súlyos tünetekkel, ideértve a tüdőgyulladást, az akut légúti distressz szindrómát (ARDS), a sepszist és a septicus sokkot, többszervi elégtelenséget. A megbetegedések 80%-a enyhe formában jelentkezik. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) eddigi adatai szerint a halálozási arány nem éri el a 2%-ot.

6. A fertőzőképesség tartama:

nem ismert.

7. Teendők a beteggel:

7.1. Jelentés:

Az esetdefiníciónak megfelelő gyanús/kivizsgálás alatt álló beteget (lásd alább: 7.1.1. pont) az eset minősítését követően a **kezelőorvos** (pl. háziorvos, járóbeteg-szakellátás orvosa, mentőszolgálat orvosa) **haladéktalanul, telefonon** jelenti az illetékes **kerületi/járási hivatal népegészségügyi osztályának**. A járási hivatal népegészségügyi feladatkörben eljáró munkatársa haladéktalanul értesíti a megyei kormányhivatal népegészségügyi főosztályát, amely **értesíti – a beteg személyazonosító adatait is megadva – a Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK) Járványügyi és Infekciókontroll Főosztályát, illetve munkaidőn kívül az NNK ügyeletét.**

Fekvőbeteg-ellátó intézményben történő ellátás/felvétel esetén (a beutalóval/mentővel érkező beteg esetén, és akkor is, ha az első ellátást az intézmény nyújtja) haladéktalanul, közvetlenül az illetékes **megyei kormányhivatal népegészségügyi főosztályát** kell értesíteni. Munkaidőn kívül a jelentést a megyei kormányhivatal készenlétéhez kell megtenni. A megyei kormányhivatal járványügyi munkatársa - az információk értékelését követően - **azonnal, személyazonosító adatokkal együtt telefonon jelenti az esetet az NNK Járványügyi és Infekciókontroll Főosztályának, illetve munkaidőn kívül az NNK ügyeletének.**

A megyei kormányhivatal népegészségügyi főosztálya **a járványügyi vizsgálat elvégzését követően** haladéktalanul írásban tájékoztatja az NNK Járványügyi és Infekciókontroll Főosztályát (jarvany.titkarsag@nnk.gov.hu). A jelentésnek feltétlenül tartalmazni kell a beteg személyes adatait, elérhetőségét, a tünetek kezdetének időpontját, a tünetek leírását, az utazási anamnézist (dátumok, települések, területek, országok), a feltételezett fertőző forrásra vonatkozó megállapításokat, a beteg egészségügyi ellátására vonatkozó információkat (a betegút leírása), a mintavételezésre vonatkozó adatokat, és a kontaktok felkutatására eddig megtett intézkedéseket.

Az NNK JIF az adatok értékelése után eleget tesz a nemzetközi jelentési kötelezettségeknek. A WHO elvárása az, hogy a valószínűsített és megerősített eseteket a besorolásuktól számított 24 órán belül jelentsék az országok. Amennyiben a gyanús/kivizsgálás alatt álló beteg laboratóriumi vizsgálatának eredménye alapján az eset besorolása valószínűsített vagy megerősített esetre változik, a megyei kormányhivatal népegészségügyi főosztálya a WHO által kért adatok alapján összeállított adatgyűjtő lapot a rendelkezésre álló adatokkal a lehető legrövidebb időn belül megküldi az NNK Járványügyi és Infekciókontroll Főosztályára, a jarvany.titkarsag@nnk.gov.hu email címre.

7.1.1. Esetek osztályozása

7.1.1.1. Gyanús eset / Kivizsgálás alatt álló eset

A. Olyan akut légúti fertőzésben szenvedő beteg, akinél az alábbi tünetek közül legalább egy fennáll: láz ($\geq 38^{\circ}\text{C}$), köhögés, légszomj; hirtelen megbetegedési kezdettel, függetlenül a megbetegedés súlyosságától,

ÉS

B. aki a tünetek kezdetét megelőző 14 napban

B1. - szoros kapcsolatban* volt megerősítetten vagy valószínűsítetten új koronavírusal fertőzött személlyel

VAGY

B2 - olyan, az új koronavírus fertőzéssel érintett területen járt, ahol közösségi terjedés** feltételezhető

A beteg gyanús/kivizsgálás alatt álló esetnek minősül amennyiben az A. pontban szereplő feltétel és a B. pontban szereplő feltételek valamelyike teljesül.

***Szoros kapcsolatban álló személynek minősül az, aki a valószínűsített vagy a megerősített COVID-19 fertőzöttel**

- egy háztartásban él;
- személyes kapcsolatba került (2 méteren belüli távolság és 15 percnél hosszabb idő);
- zárt légtérben tartózkodott (2 méteren belüli távolság és 15 percnél hosszabb idő) [pl. munkahelyen egymás közelében, iskolában egy osztályteremben, kórházi beteglátogatás során];
- közvetlen fizikai kapcsolatba került új koronavírusal fertőzött személlyel (pl. kézfogás útján);

- védőeszköz alkalmazása nélkül új koronavírussal fertőzött beteg váladékával érintkezett (pl. ráköhögtek vagy szabad kézzel ért használt papír zsebkendőhöz);
- a repülőúton
- bármilyen irányban 2 ülésnyi távolságban ült
- COVID-19 beteget ápolta,
- a repülőgép személyzeteként az új koronavírussal fertőzött beteg ülőhely szektorában látott el szolgálatot,
- amennyiben a tünetek súlyossága vagy a COVID-19 beteg mozgása indokolja, a repülőgép nagyobb területére vagy akár egészére kiterjeszthető a kontaktuskutatás;
- az előírt egyéni védőeszköz megfelelő alkalmazása nélkül a COVID-19 beteg közvetlen ellátásában/ápolásában részt vett vagy laboratóriumi dolgozóként COVID-19 beteg mintáit kezelte.

****Az új koronavírus közösségi terjedésével érintett területek listája 2020. március 2-án a következő:** Kína, Szingapúr, Hong Kong, Japán, Dél-Korea, Irán, Olaszországban az alábbi tartományok: Lombardia, Emilia-Romagna, Veneto, Piedmont. **A folyamatosan aktualizált lista** az NNK honlapon (<https://www.nnk.gov.hu/>) honlapon elérhető

7.1.1.2. Valószínűsített eset

Az a gyanús eset, akinek a COVID-19 miatt végzett laboratóriumi vizsgálati eredménye kétes, vagy akinek pan-koronavírus vizsgálati eredménye pozitív.

7.1.1.3. Megerősített eset

Minden olyan személy, akinél laboratóriumi módszerrel igazolták az új koronavírus által okozott fertőzést (klinikai tünetekkel vagy klinikai tünetek nélkül).

7.2. Elkülönítés:

mind a **gyanús/kivizsgálás alatt álló**, mind a **valószínűsített**, mind az **igazolt** eset elkülönítése **kötelező**.

A betegeket kórházban kell elkülöníteni. A beteghez a mentőszolgálat őrzött betegszállításokra fenntartott 1824-es telefonszámán keresztül kell szállítást kérni, majd a területi ellátási kötelezettséggel rendelkező fekvőbeteg-ellátó intézmény infektológiai osztályára kell szállítani, ahol elkülönítéséről és ellátásáról gondoskodni kell.

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/egeszsegugyi-igazgatasi-foosztaly/nyilvantartasok/ellatasi-teruletek-nyilvantartasai/237-fekvobeteg-ellatast-nyujto-egeszsegugyi-szolgaltatok-teruleti-ellatasi-kotelezettsege>

Ha a gyanús/kivizsgálás alatt álló beteg laboratóriumi vizsgálatának eredménye alapján **az eset besorolása valószínűsített vagy megerősített esetre változik**, és a beteg szállítható állapotban van, **a beteget mentővel a Dél-Pesti Centrumkórház - Országos Hematológiai és Infektológiai Intézetbe (DPC) kell szállítani**, ahol a további elkülönítését és ellátását biztosítani kell.

7.3. Mikrobiológiai vizsgálat:

Kötelező. A laboratóriumi mintavételről szóló tájékoztatóban foglaltak szerint - előzetes értesítés mellett – alsó légúti/légúti váladékot és vért/savót kell küldeni az NNK Légúti Vírusok Nemzeti Referencia Laboratóriumába a vírus direkt kimutatása, illetve szerológiai vizsgálat céljára. A laboratóriumba történő mintabeküldés előtti értesítés írásban történjen a virologia@nnk.gov.hu email címre. A koronavírus laboratóriumi vizsgálatához külön vizsgálatkérő lap készült, amely

letölthető az alábbi linken: <https://www.nnk.gov.hu/index.php/mikrobiologiai-referencia-laboratoriumi-foosztaly/szolgáltatások-es-termékek/mikrobiologiai-szolgáltatások>

7.4. Infekciókontroll óvó-védő rendszabályok a betegellátás során

Figyelembe véve az új koronavírusról eddig ismerteket és a koronavírusok terjedési módját, az egészségügyi intézményekben az új koronavírus terjedésének megelőzésére javasolt infekciókontroll gyakorlat hasonló a súlyos, akut légúti tünetegyüttes (SARS) megelőzése céljából végzett infekciókontroll gyakorlatához, amelyet a válsághelyzeti intézményi intézkedési terv szabályoz.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az alapvető (standard) óvó-védő rendszabályokban foglalt fertőzés-megelőzési előírásokat minden beteg ellátása folyamán be kell tartania az egészségügyi dolgozóknak. A kézhigiénés szabályok betartása mellett **az egészségügyi dolgozóknak bármely légúti megbetegedés tüneteit mutató beteg ellátása esetén sebészi orr-szájmaszkot kell viselnie, függetlenül attól, hogy felmerül-e az új koronavírus megbetegedés lehetősége.**

A fertőzés megelőzésének alapelvei az egészségügyi ellátás során:

- A. Korai felismerés és elkülönítés
- B. Infekciókontroll óvó-védő rendszabályok alkalmazása a betegellátásban
- C. Környezet- és eszközfertőtlenítés
- D. Egészségügyi dolgozók és a látogatók oktatása
- E. Tárgyi és személyi feltételek biztosítása

A. Korai felismerés és elkülönítés

A fertőzésre gyanús betegek korai felismerése a klinikai tünetek és az anamnézis alapján, valamint a fertőzésre gyanús esetek haladéktalan elkülönítése szükséges. Az anamnézis felvételekor a beteg alapos kikérdezése a legfontosabb. Elkülönítésig a légúti tüneteket mutató betegre adjunk sebészi orr-szájmaszkot.

Amennyiben új koronavírus okozta fertőzésre gyanús eset kerül azonosításra, a beteget haladéktalanul el kell különíteni. A gyanús (kivizsgálás alatt álló), valószínűsített, illetve megerősített az új koronavírus által okozott betegségben szenvedő beteget jól szellőző, lehetőleg komfortos, külön (egyágyas) kórteremben kell elhelyezni. Amennyiben nem áll rendelkezésre külön kórterem, kohorsz izoláció is lehetséges, de az ágyak egymástól való távolsága legalább egy méter legyen. A kórterem ajtaját csukva kell tartani. A valószínűsített, illetve megerősített eseteket negatív (a környezeténél alacsonyabb) nyomású kórteremben kell elhelyezni, ha erre biztosítottak a lehetőségek.

Amennyiben az új koronavírus okozta megbetegedésben szenvedő beteget ellátó **egészségügyi dolgozóknál** a beteggel való utolsó kontaktust követő 14 napon belül **légúti tünetek lépnek fel**, akkor az egészségügyi dolgozó köteles a tünetek megjelenéséről a kórházhigiénés szolgálatot **azonnal** értesíteni.

B. Infekciókontroll óvó-védő rendszabályok alkalmazása a betegellátásban

Az új koronavírus okozta megbetegedésre **gyanús (kivizsgálás alatt álló), valószínűsített, illetve megerősített eset ellátása** esetén a fokozott biztonság érdekében szigorúan be kell tartani az alapvető (standard) óvó-védő rendszabályok mellett a cseppfertőzéssel, a légúti terjedéssel, valamint a közvetlen vagy közvetett kontaktussal terjedő fertőzések megelőzésére vonatkozó óvó-védő rendszabályokat. (A fenti rendszabályok részleteit tartalmazó egyoldalas, kinyomtatható és az

egészségügyi intézményben kihelyezhető tájékoztatók a 2020. március 2-án kiadott eljárásrend részeként kerül megküldésre.)

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az alapvető (standard) óvó-védő rendszabályokban foglalt munkavédelmi előírásokat minden beteg esetében be kell tartani. A kézhigiénés szabályok betartása mellett **az egészségügyi dolgozóknak bármely légúti megbetegedés tüneteit mutató beteg ellátása esetén sebészi orr-szájmaszkot kell viselnie, függetlenül attól, hogy felmerül-e az új koronavírus megbetegedés lehetősége.**

A fent hivatkozott infekciókontroll óvó-védő rendszabályok közül kiemelendő:

- Megfelelő kézhigiénés gyakorlat alkalmazása a „kézhigiéne öt momentuma” alapelveinek megfelelően, szigorúan betartva valamennyi beteg ellátása során: (1) a beteg érintése előtt, (2) aszeptikus beavatkozás előtt, (3) a vérrel vagy testváladékkal való expozíció után, (4) a beteg érintése után, (5) a beteg környezetének érintése után
- Amennyiben a beteg állapota engedi, a betegnek sebészi orr-szájmaszkot célszerű viselnie.
- Az izolációs (elkülönítő) kórteremben, illetve a beteget érintő bármely ellátás során a személyzetnek az alábbi, szakszerűen felvett egyéni védőeszközökből álló védőfelszerelést kell viselnie: megfelelően illeszkedő FFP2 vagy FFP3 respirátor (légzésvédő), védőszemüveg vagy arcvédő, kesztyű (egyszerhasználatos), védőruha vagy köpeny (hosszú ujjú, egyszerhasználatos, vízlepergető anyagú). Az egyéni védőeszközök szakszerű felvétele előtt és szakszerű levétele után kézfertőtlenítést kell végezni.
- Az aeroszol-képződéssel járó beavatkozásokat lehetőség szerint egy jól szellőző, külön kórteremben/vizsgáló helyiségben kell végezni. A beavatkozásban a lehető legkevesebb személy vegyen részt.
- Az aeroszol-képződéssel járó beavatkozások során (pl. intubáció, légúti leszívás, bronchosopia) a légúti izoláció szabályait kell betartani, és megfelelően illeszkedő FFP3 respirátort kell alkalmazni védőszemüveg vagy arcvédő, kesztyű (egyszer használatos), védőruha vagy köpeny alkalmazása mellett. Az egyéni védőfelszerelés szakszerű felvétele előtt és szakszerű levétele után kézfertőtlenítést kell végezni.
- A kórterembe csak a beteg ellátásában részt vevő egészségügyi dolgozók léphetnek be, az egyéb kórházi dolgozók (ideértve a takarítókat is) számát korlátozni kell és valamennyi, az ellátásban részt vevő személyt regisztrálni szükséges.
- A beteg ellátása során lehetőleg egyszer használatos eszközöket kell használni. A nem egyszer használatos eszközöket a gyártó előírása szerint kell fertőtleníteni/sterilizálni.
- A kórteremben folyamatos környezet fertőtlenítés szükséges. A beteg távozását követően a kórteremben zárófertőtlenítést kell végezni.
- A beteg textíliája a kórteremben, „fertőző” megjelölésű zsákban gyűjtendő.
- A betegek indokolatlanul nem hagyhatják el a kórtermet.
- A kórterem indokolt elhagyása (a beteg vizsgálatra, más intézménybe szállítása, stb.) esetén gondoskodni kell arról, hogy a beteg sebészi orr-szájmaszkot viseljen. A beteget szállító személyzet számára is kötelező a védőeszközök alkalmazása és a megfelelő kézhigiénés gyakorlat (kézfertőtlenítés az „öt momentum” elvnek megfelelően). A vizsgálatot végző osztállyal/részleggel előzetesen egyeztetni kell: a beteg vizsgálatára úgy kerüljön sor, hogy a vizsgálóhely fertőtlenítő takarítása a vizsgálat után a lehető leghamarabb megtörténhessen.
- A beteg csak a legindokoltabb esetben és korlátozott módon látogatható (pl. beteg gyermeket szülei), az intézmény eseti elbírálása alapján. A látogatók előzetes, regisztráció és megfelelő felkészítés után léphetnek a kórterembe. A felkészítés során a látogatókat meg kell tanítani a védőeszközök megfelelő használatára és a helyes kézfertőtlenítési gyakorlatra. A védőeszköz-használatot ellenőrizni kell. Monitorozni kell, hogy a betegnél történt legutóbbi látogatást követő 14 napon belül a látogatónál kialakult-e az új koronavírus megbetegedésre jellemző tünet.

C. Környezet- és eszközfertőtlenítés

A környezet folyamatos és zárófertőtlenítése szükséges virucid hatású szerrel. A koronavírus lipidburokkal rendelkezik, ezért a legtöbb egyfázisú tisztító-, fertőtlenítőszer hatásos ellene.

D. Egészségügyi dolgozók és a látogatók oktatása

A dolgozókat és a látogatókat oktatni kell a helyes kézhigiénére, a szükséges egyéni védőfelszerelés helyes használatára (különösen a védőeszközök felvételének és levételének helyes sorrendjére és módjára), a légzési higiénére és köhögési etiketre. Ajánlott, hogy csak azon egészségügyi dolgozók vehessenek részt új koronavírus okozta megbetegedésre gyanús (kivizsgálás alatt álló), valószínűsített, illetve megerősített esetek ellátásában, akik demonstrálták kompetenciájukat az egyéni védőeszközök megfelelő használatában. Az oktatás az egészségügyi intézmény feladata.

E. Tárgyi feltételek biztosítása

Az alapvető (standard) óvó-védő rendszabályok, valamint a cseppfertőzéssel, a légúti terjedéssel és a kontaktussal terjedő fertőzések megelőzését szolgáló óvó-védő rendszabályok folyamatos alkalmazásához elengedhetetlen az, hogy a szükséges (egyszerhasználatos és egyéb) **eszközök folyamatosan és elegendő számban az egészségügyi dolgozók számára rendelkezésre álljanak.** Az eszközök biztosítása az egészségügyi intézmény feladata.

Kiegészítő információk a bármely formában alapellátást (pl. háziorvos, alapellátó fogorvos), járóbeteg-szakellátást vagy sürgősségi (pl. háziorvosi ügyeleti) ellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatók számára:

- Az egészségügyi szolgáltatónak ismernie kell az új koronavírus okozta megbetegedés klinikai tüneteit, rizikótényezőit (különös tekintettel az utazási anamnézisére), az esetek osztályozását (gyanús, valószínűsített, megerősített eset), az infekciókontroll óvó-védő rendszabályokat, az esetek járványügyi bejelentésének követelményeit, és az esetek szállítására, áthelyezésére vonatkozó ajánlásokat.
- A légúti tünetekkel jelentkező beteg ellátása során sebészi maszk viselése és a vizsgálóhelység lehetőség szerinti folyamatos szellőztetése indokolt.
- A légúti tünetekkel fogászati ellátásra jelentkező beteg fogászati ellátását a sürgős beavatkozásokra célszerű szorítani, a nem sürgős beavatkozások elhalasztásával. Előzetes, telefonon történő időpont egyeztetéskor célszerű a betegeknek rákérdeni légúti tünetek esetleges fennállására.
- Az új koronavírus okozta megbetegedésre gyanús (kivizsgálás alatt álló), valószínűsített, illetve megerősített eset ellátása esetén kötelező a személyzetnek az alábbi egyéni védőeszközökből álló védőfelszerelést kell viselnie: megfelelően illeszkedő FFP2 vagy FFP3 respirátor (légzésvédő), védőszemüveg vagy arcvédő, kesztyű (egyszer használatos), védőruha vagy köpeny (hosszú ujjú, egyszer használatos, vízlepergető anyagú). Az eszközök biztosítása az egészségügyi szolgáltató feladata. Az egyéni védőfelszerelés szakszerű felvétele előtt és szakszerű levétele után kézfertőtlenítést kell végezni.
- Fontos a korai felismerés a tünettán és esetleges utazási anamnézis, illetve más releváns információk (pl. családtag utazása) alapján.
- Megfelelő kézhigiénés gyakorlatot kell alkalmazni a „kézhigiéne öt momentuma” alapelveinek megfelelően, szigorúan betartva valamennyi beteg ellátása során.
- A légúti tünetekkel jelentkező beteg ne használja a tömegközlekedést, hanem egyénileg, autóval legyen kórházba szállítva kórházi ellátás indokoltsága esetén, sebészi maszk viselése mellett, illetve szükség esetén mentővel történjen a szállítás.
- Környezet- és eszközfertőtlenítés (pl. betegvizsgáló asztal vagy szék, fonendoszkóp, lázmérő, egyéb többször használatos eszközök) szabályainak betartása szükséges a betegellátás során.

- A beteg otthonában történő vizsgálat esetén az orvosnak biztosítani kell maga számára a fenti védőeszközöket és alkohol tartalmú kézfertőtlenítő szert, és gondoskodnia kell a keletkezett veszélyes hulladék szakszerű összegyűjtéséről és elhelyezéséről.

Az Országos Mentőszolgálat a saját intézkedési tervében leírtak szerint jár el az új koronavírus fertőzésre gyanús beteg szállításakor.

Teendők a beteg környezetében

8.1. A beteggel kontaktusba kerül személyek felkutatása:

A gyanús/kivizsgálás alatt álló beteg bejelentésekor meg kell kezdeni a vele kontaktusba került személyek felkutatását. Kötelező felderíteni minden olyan személyt, aki a **valószínűsített** vagy **igazoltan az új koronavírusal fertőzött beteggel** kapcsolatba került a tünetek fennállása idején és a maximális elővigyázatosság érdekében a tünetek kialakulását megelőző két napban. A kontaktok kutatása során együttműködik a kórház helye szerinti megyei kormányhivatal népegészségügyi főosztálya és a beteg lakhelye/tartózkodási helye szerint illetékes kerületi/járási hivatal népegészségügyi osztálya.

A COVID-19 fertőzött kontaktja minden olyan személy, aki jelenleg nem mutat tüneteket, de kapcsolatban volt vagy kapcsolatban lehetett egy COVID-19 beteggel. A fertőződési kockázat függ az expozíció szintjétől, ami egyúttal meghatározza a megfigyelés típusát is. Az expozíció szintjének meghatározása esetenként nehéz lehet, és szükségessé teszi az eset kikérdezését.

Magas kockázatú expozíció (szoros kapcsolat):**

- A COVID-19 fertőzöttel egy háztartásban élő személy;
- A COVID-19 fertőzöttel közvetlen fizikai kapcsolatba került személy (pl. kézfogás útján);
- A védőeszköz alkalmazása nélkül a COVID-19 beteg fertőző váladékával érintkezett személy (pl. ráköhögtek vagy szabad kézzel ért használt papír zsebkendőhöz);
- A COVID-19 fertőzöttel személyes kapcsolatba került személy (2 méteren belüli távolság és 15 percnél hosszabb idő);
- A COVID-19 fertőzöttel zárt légtérben együtt tartózkodott személy (2 méteren belüli távolság és 15 percnél hosszabb idő) [pl. iskolai osztályterem, irodai megbeszélés, kórházi váróterem];
- Az előírt egyéni védőeszköz alkalmazása nélkül vagy potenciálisan sérült védőeszköz alkalmazása mellett a COVID-19 beteg közvetlen ellátásában/gondozásában részt vett egészségügyi, vagy ugyanezen módon a COVID-19 beteg mintáit kezelt laboratóriumi dolgozó;

Repülőúton:

- a COVID-19 fertőzöttől bármely irányban 2 ülésnyi távolságban ült személy,
- a COVID-19 beteg ápolásában részt vett útítárs vagy egyéb személy,
- a repülőgép személyzeteként a COVID-19 beteg ülőhelyének szektorában szolgálatot ellátott személy.
- Amennyiben a tünetek súlyossága vagy a COVID-19 beteg mozgása indokolja, a repülőgép nagyobb területén vagy akár egészen utazókra kiterjeszthető a szoros kapcsolat fogalma.

Alacsony kockázatú expozíció (alkalomszerű, rövid, eseti kapcsolat):

- A COVID-19 fertőzöttel 15 percnél rövidebb ideig vagy 2 méteres távolságon kívül zárt légtérben együtt tartózkodó személy;
- A COVID-19 fertőzöttel 15 percnél rövidebb ideig vagy 2 méteres távolságon kívül személyes kapcsolatba került személy;
- A COVID-19 fertőzöttel bármilyen közlekedési eszközön együtt utazott személy.

A fertőzés kockázata az együtt töltött idővel növekszik; egyéni kockázatértékelés alapján a népegészségügyi hatóságok ettől eltérő időtartamot is alkalmazhatnak.

Egészségügyi dolgozók

Az EU/EGT országok kórházaiban a COVID-19 betegek ápolásában/gondozásában részt vevő egészségügyi dolgozók számának és esetleges légúti megbetegedéseinek monitorozása a munkavégzés országában érvényes foglalkozás-egészségügyi eljárásoknak megfelelően kell, hogy megtörténjen. Az egészségügyi ellátással összefüggő terjedés magas kockázatára való tekintettel, és összhangban más országok hasonló ajánlásaival, a következő különleges intézkedések szükségesek az egészségügyi dolgozókkal kapcsolatban:

Egyéni védőeszköz nélküli érintkezés (magas kockázatú expozíció) esetén:

- aktív járványügyi megfigyelés **ÉS**
- a munkavégzés felfüggesztése

az utolsó expozíciót követő 14 napig.

Az előírt egyéni védőeszköz használata melletti (védett) érintkezés esetén:

- önfigyelés és légúti tünetek észlelése esetén otthonában történő elkülönítés,
- a munkavégzés folytatása.

8.2. Járványügyi érdekből végzett mikrobiológiai szűrővizsgálat:

Amennyiben az egyedi kockázatértékelés alapján a szoros kontaktok mintájának PCR vizsgálata szükséges, arra a járványügyi megfigyelés/zárlat helyén a 0., 7., 14. napon levett orr és garat törletek PCR vizsgálatával kerül sor.

8.3. Járványügyi megfigyelés:

Bármely tünetmentes személyt, aki az új koronavírus tekintve valószínűsített vagy megerősített beteggel **szoros kapcsolatba** került járványügyi megfigyelés alá kell helyezni a betegségre jellemző láz és légúti tünetek esetleges megjelenésének azonnali észlelése érdekében.

Az új koronavírus (2019-nCoV) inkubációs ideje 2-12 nap, elővigyázatosságból a kontaktok követése 14 napig (2 hétig) javasolt.

A területileg illetékes kerületi/járási hivatal népegészségügyi osztálya a járványügyi vizsgálat során megkeresi a beteggel kontaktusba került személyeket, és a megerősített vagy valószínűsített COVID-19 beteg tüneteinek fennállása idején és a maximális elővigyázatosság érdekében a tünetek kialakulását megelőző két napban **szoros kapcsolatba** került személyeket 14 napig **járványügyi megfigyelés alá helyezi**. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 66. §-ában foglaltaknak megfelelően kell meghatározni a járványügyi megfigyelés (otthonában történő elkülönítés), szükség esetén a járványügyi zárlat (karantén) tartamát. Az intézkedést a kontakt személy egyedi körülményeire adaptáltan kell meghozni olyan módon, mellyel biztosítható a fertőzés további terjedésének megelőzése.

Ha a járványügyi megfigyelés/zárlat alatt az esetdefinícióban leírt klinikai tünetek jelentkeznek, akkor a kontakt személyt „gyanús/kivizsgálás alatt álló beteg”-nek kell minősíteni, és az ott leírtak szerint kell eljárni.

Az alkalmoszerű kapcsolatba került személyek esetén - beleértve az új koronavírus közösségi terjedésével érintett területekről visszaérkezőket - nincs szükség járványügyi megfigyelésre, azonban a kontaktok figyelmét fel kell arra hívni, hogy az utolsó expozíciót követő 14 napig, a COVID-19 fertőzésre jellemző tüneteket (ideértve a bármilyen mértékű lázat, köhögést és légszomjat) kialakulását önmaguk ellenőrizzék.

Ha a tünetek a kontaktustól számított 14 napon belül jelentkeznek, akkor a kontakt személyek azonnal izolálják magukat (maradjanak otthonukban) és vegyék fel a kapcsolatot a háziorvosukkal/kezelőorvosukkal.

Ha az utolsó kontaktustól számított 14 nap elteltével nem jelentkezik a kontakt személynél tünet, nála nem áll fenn tovább a COVID-19 megbetegedés veszélye.

A kontaktustól számított 14 napon belül jelentkező tünetek esetén az újonnan felderített beteget is "gyanús/kivizsgálás alatt álló beteg"-nek kell minősíteni, függetlenül a megbetegedés súlyosságától, és eszerint kell eljárni.

8.4. Posztexpozíciós profilaxis: -

8.5. Fertőzőforrás-kutatás:

kötelező

8.6. Terjesztő közeg felderítése:-

9. Megelőzés:

Az új koronavírussal érintett területekre utazók kerüljék a lázas, köhögő emberekkel történő kontaktust és fordítsanak fokozott figyelmet a személyi higiéniére. Az utasok tájékozódjanak a betegség aktuális előfordulásáról és jellemzőiről, és az érintett területekről, az ott bevezetett intézkedésekről. Ezzel kapcsolatban további információ érhető el a konzuli szolgálat honlapján: <https://konzuliszolgalat.kormany.hu/koronavirus>

A fenti eljárásrend az Egészségügyi Világszervezet és az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ ajánlásai és előírásai alapján került összeállításra, a nemzetközi szervezetek ajánlásainak változása esetén az eljárásrend frissítésre kerül.

****** Az alábbi publikáció nyomán: Global Surveillance for human infection with coronavirus disease (COVID-2019) – Interim guidance. Elérhető: [https://www.who.int/publications-detail/global-surveillance-for-human-infection-with-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)](https://www.who.int/publications-detail/global-surveillance-for-human-infection-with-novel-coronavirus-(2019-ncov))